

„Reánk az bízott, hogy erről a Megváltóról tegyünk bizonytságot a szó és a tett egységében. E kérdésben nincs különbség 19. századi vagy 21. századi misszió között.”	Károli- és Ordass-díjat kapott dr. Pósfay György	„Nagyobb kaland tiszta szívvel keresni a kérdésekre a választ, mint megmászni a Mount Everestet. A képeim ezek a próbálkozások.”	„Mindezek ismeretében még inkább tiszteletreméltó, hogy vannak emberek több száz kilométerre hazánktól, akik ragaszkodnak a magyar nyelvhez, még ha ez sokszor megcségyenítéssel, megalázással jár is.”
Százéves az evangélikus külmisszió ➤ 8–9. oldal	➤ 6–7. oldal	A hazataláló megbékél ➤ 5. oldal	Tíz gyönyörű nap a gyimesi és moldvai csángók között ➤ 10. oldal

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

Reformáció jelen időben

Parókiát és gyülekezeti központot szenteltek Baján

Ritkán tapasztalható meg az a természetes hangszín és közvetlen légkör, amely a bajai evangélikus, református, baptista és metodista gyülekezeti tagok október 31-i ünnepét jellemezte. Idén az evangélikus templomban emlékeztek meg a reformáció örökségéről, mivel az ökumenikus istentiszteletet követően került sor az új parókia, gyülekezeti terem és iroda épületének felszentelésére is. Döntő részben országos evangélikus segítséggel, emellett a kis gyülekezet és a bajai adakozók, valamint a testvérgyülekezet adományaival valósult meg a beruházás. Ötéves kitartó munka az, amiért most hálát adnak – összegezte nem kis meghatódottsággal a bajai evangélikusok lelkipásztora, Nepp Éva ezen a napon.

Az ökumenikus istentiszteleten Szabóné Mátrai Marianna, a Déli Egyházkerület püspökhelyettese hirdette az igét. „Nem kevés az, amiért együtt lehetünk ma” – kezdte prédikációját. Hálaadás a kész lelkészlakásért és gyülekezeti központért, a reformáció örökségéért – amelynek idén külön hangsúlyt ad Kálvin születésének ötszázadik évfordulója – és azért a nyitottságért, amely a reformáció kezdeteitől napjainkig alapértékünk: ezek együtt vannak most jelen az ünnepen – szögezte le. A reformáció ünnepének alapigéje (2Kor

4,5–7) alapján hívta fel a figyelmet arra, hogy ne legyünk csak önmagunkkal törődő egyház, ne a saját életünk körül forogjon minden gondolatunk, hanem igyekezzünk arra, hogy ha csupán cserépedényekként is, de felszabadultan és sokaknak hirdessük Krisztust.

FOTÓ: ERDEI MÁRTA

Az istentisztelet után került sor a szentelésre. A *Cerfely-Jagodic Viola* és *Nagy Tamás* építésszek tervei alapján, az Éprema Kft. kivitelezésében elkészült épület valóban megfelel a mai kor igényeinek, és a gyülekezetépítés lehetőségét is biztosítja. Lendületes, fiatalos program kö-

vetkezett az immár birtokba vett gyülekezeti teremben: vidám zene kíséerte a vetített összeállítás szívderítő képeit, amelyek segítségével mindenki nyomon követhette az építkezés történetét. Jó szívvel mondott végül köszönetet Nepp Éva lelkész nő mindenki-

nek, aki segített a munkában, vagy adományával támogatta. Az ünnep végén *Bán Béla* bajai református lelkész köszöntésében az új falak között ezután zajló, megújult és megerősödött lelki élet fontosságára mutatott rá.

■ SZABÓ LAJOS

Sepsiszentgyörgyi orgonaszentelés

➤ A reformáció havában számos ünnepi eseményt jegyezhettek fel a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyházban is. Október 24-én Csíkszeredában szenteltek új evangélikus templomot, múlt szombaton pedig Kovászna megye székhelyén emelte helyi egyháztörténeti eseménnyé a reformációi istentiszteletet egy új orgona felszentelése.

Bár a Brassói Egyházmegyében a reformáció emléknapján mindig más-más egyházközség ad helyet az ünnepi istentiszteletnek, kézenfekvő volt, hogy ezúttal (a helyi protestáns felekezetek ökumenikus – az ő szóhasználatukban: „refor-

máció nagyheti” – sorozatához is kapcsolódóan) a sepsiszentgyörgyi evangélikus templomban tartassék meg az orgonaszenteléssel egybe- köthető évfordulós rendezvény.

➤ Folytatás a 3. oldalon

FOTÓ: T. PINTER KÁROLY

Életmentés

■ RIBÁR JÁNOS

Az egyházi esztendő vége felé hajlik az idő. Még két vasárnap, és nyakunkon az új év a maga reménységével és mulandóságával. S itt az egyházi esztendő végén novemberi hangulat vesz erőt a lelkeken, ködös, fagyos, nyirkos, borzongató, fázó, didergő. S egyre jobban előtör a lélek mélyéről a szorongató élmény: az idő múlása azt jelenti, hogy egyszer le is jár...

Ilyenkor, november táján még az evangéliumi lelkületű egyházban is elkomorodik a hangulat, zordabbá válik a hang, amely éppen a megtapasztalt mulandóság miatt még másra is figyelmeztetni akar, nem csak a halál közeledésére. Egyáltalán nem biztos, hogy a meghalásba és halálba torkolló mulandóság a legnagyobb veszedelem és teher. Megrendítő elfojtási trükköt képes alkalmazni az emberi lélek mindezzel összefüggésben. Gyakorta – még a szószerk magaslataból is – olyan sugalmazás érkezik felénk, amely ezt a tragikus elfojtást inspirálja a drámai szembesítés helyett.

Az elfojtás trükkjének egyik fontos módszere: kerülni mindazt, ami a mulandóságra, a halálra emlékeztet minket, úgy kell tenni, mintha az éppen adott pillanat soha nem mozdulna tovább, mintha a földi élet status quo állapota örök állapot lenne, mintha velünk nem fordulhatna elő, hogy bekerít a halál, és a szívünk egyszer csak utolsók dobban.

S ebben az elfojtástörténetben még csak nem is a halál valósága rejt magában a legnagyobb feszültséget. Lényegében ez a képlet az, amit az ember saját lelke trükkjével mindenáron letakarni és elrejtteni, azaz tagadni szándékozik: hogy meg kell jelennünk végső számadásra a Nagy Bíró előtt. Reszkető látszatabátorsággal mondogatja az okoskodó ember, hogy nem a haláltól fél, csak a meghalás folyamatától, mert nem lenne kíváncsatos sokat szenvednie. Ez a kijelentés azért megtévesztő, mert féligazságot tartalmaz – és mindig a féligazságok a legkárosabbak, a legtöbb szellemi bajt okozóak.

A hívó, Isten igéjét ismerő ember számára az örök élet valósága kétségtelen valóság, minden, időnkénti és átmeneti kételye (sátáni kísértés) ellenére szilárdan hisz benne, és nagy várakozás él a lelkében. Ám az Isten kinyilatkoztatását, igéjét nem ismerő ember számára szükséges kényszer az elfojtás, mert kényelmetlen gondolat a magabiztosan kizárt Isten felfoghatatlan valósága, aki esetleg mégiscsak számon kérheti az életemet.

Mind a hívó, mind a kereső számára mentőv a misszió Szentlélek indította csodája. Csodának azért is nevezhető, mert az igazi misszió a legelső lépéstől kezdve mindig a rövid

távú önérdékkel szemben áll. Amikor a Lélek indít, akkor nincs szó karrierről, hatalomról, sikerről, vagyonról, csak életmentésről. Ez a Lélek egyik titka. A misszió: ahogy kezdődött az apostolokkal, akik üldöztetésbe sodorták általa magukat, és sikeres e világi karrier helyett a mártírium jutott nekik, János evangélista kivételével. A misszió életmentés. A rejtélyes földi élet kegyetlen halálba torkollik, de a halál és annak földi székhelye, a temető, nem végállomás! Mert egyszerű az apostolnak köszönhető nagy üzenet: „*Higgy az Úr Jézusban, és üdvözlés mind te, mind a te háza népe!*” (ApCsel 16,31)

Amikor a Lélek indít, akkor nincs szó karrierről, hatalomról, sikerről, vagyonról, csak életmentésről.

Ám erről hallani kell! Meggyőződéses, elkötelezett, hiteles képviselőktől, küldöttektől, apostoloktól kell hallani. S a misszióban megszólalóknak figyelembe kell venniük az apostolok igehirdetői szolgálatának érdekes jellemzését. Az *Apostolok cselekedetei* című szentírási könyvben van két sokatmondó megjegyzés az igehirdetéssel, vagyis a misszióval kapcsolatban. A pünködsi történet következménye az első gyülekezet létrejötte. Péter apostol beszél a bűnbánatról, megtérésről és a keresztségről, majd a történet feljegyzője – Lukács – még ezt teszi hozzá: „*Még más szavakkal is lelkükre beszélt...*” (ApCsel 2,40)

Lelkükre beszélni – mert életmentésről van szó! A másik jelenet szerint Pál apostol első missziói útján a pizidiai Antiókhia zsinagógái előljárói ezzel a határozott kéréssel fordulnak hozzá és kísérik: „*Atyámfiai, férfiak, ha van valami buzdító szavatok a néphez, szóljatok!*” (ApCsel 13,15) Buzdító szóra van szükség – mert életmentésről van szó!

A múlt század hatvanas éveiben történt egy fővárosi peremkerület gyülekezeti háza előtt. Az istentiszteletéről kitérő sokaság elárasztotta a villamosmegállót. Egy idegen, aki akkor szállt le a járműről, döbbsen nézelődött, majd hangosan kérdezte: „Mi történt itt, baleset?” Mire az igehirdetés hatása alatt valaki ezt válaszolta ugyancsak hangosan: „Nem, életmentés.”

Kedves és szimpatikus látvány hazánk sok településén a kivilágított templomtorony. A kivilágított templomtorony pedig olyan, mint a tengerparti világítótorony. Némán beszédes! Ám túl ezen az egyház missziói feladata megszólalni, a kortársaknak lelkére beszélni és buzdító szót szólni a csüggedőnek.

A novemberi komor hangulatba bekúszik a csendes derű, az evangéliumi reménység, a megbékélés, mert messzebb látunk a csillagok világánál – az örök világosságig.

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Kérünk, vezess bölcs belátásra, hogy türelmes jószágoddal vissza ne éljünk! Segíts, hogy szívünket ne a jogos ítélettől való rettegés töltse be, hanem bűnt megítő igazságod komolyan vétele. Kérünk, Szentlelkeddel, igédde munkálkodj közöttünk, hogy növekedjünk bűneink bocsánatát ajándékozó Szabadítónk, az igaz Jézus Krisztus ismeretében.

Hálát adunk megváltó Urunkban megjelent kegyelmedért. Ő indít bennünket bűnbánatra, megbocsátásra, megbékélésre. Hozzá fordulunk az ítélet vasárnapján, és bizalommal kérjük: Uram, Jézus, Isten Fia, könyörülj rajtunk!

Könyörgünk egyházadért, hogy kitartóan kövesse Urát és Főpásztorát. Könyörgünk népedért: úgy ismerhessék mások, mint akik Isten szent akaratát ismerik, és maguk is annak engedelmeskedve élnek.

Könyörgünk az evangélium hirdetőiért. Ajándékozz világos látást, hogy bátor szóval, egyértelműen hangozzék a reménységgel teli vigasztalás, a józan tanács, a határozott intés, a szeretetből fakadó figyelmeztetés. Könyörgünk a gyülekezetek életében felelős tisztséget vállalókért, hogy szavukkal s még inkább életplédájukkal Urukról tanúskodjanak.

Könyörgünk, hogy otthonainkban, gyülekezeteinkben, egyházainkban őszintén tudjunk beszélni az egymás ellen elkövetett bűnökről, a Krisztus szeretetéhez méltatlan tettekről, szavakról, ellenségeskedésről. Engedd, hogy mindebből okuljunk, és fáradhatatlanul keressük a bizalom és egyetértés útját.

Könyörgünk mindazokért, akiket igazságtalanul megbántottak, részvétenül sorsukra hagytak, megaláztak, akiknek testi-lelki meghurcoltatásban volt részük. Könyörgünk azokért, akik bűnbocsánatból élnek, készek naponta megbocsátani, mégis sok szeretetlenséget tapasztalnak. Könyörgünk a családokért, az utánunk jövő generációkért, a betegekért, elhagyottakért, a gondokkal küszködőkért, a reményvesztettekért, akik csüggedten gondolnak a jövőre.

Tanácsolj bölcsen, hogy a békeség munkálása ne hazug szólam legyen ajkunkon, hanem tudjunk kiállni az igazság mellett, s annak képviselőjétől semmi se tántoríthasson el. Könyörgünk, hogy mindenkor Jézust kövessük, aki utunk, igazságunk és életünk, a Békesség Fejedelme. Ámen.

Magyarországi Evangélikus Egyház

Honlap: www.evangelikus.hu

W W W . M Y L U T H E R . H U

AZ EGYHÁZI ESZTENDŐ UTOLSÓ ELŐTTI VASÁRNAPJÁT MEGELŐZŐ VASÁRNAP – LK 12,54–59

Milyen idő lesz ma?

A VASÁRNAP IGÉJE

elé menés az elítéltetés folyamatának a része. Abból lehet menekülni, Isten elől nem.

Hankiss Elemér szerint a reggeli szertartások életünk biztonságérzetét növelik. Olyan kapaszkodók, amelyekkel magunk számára bizonyítjuk, hogy a dolgok rendben mennek, hogy helyünk van a világban, hogy nem kell tartanunk semmitől. Ennek kritikus pontja az időjárás-jelentés.

A reggeli kávéval, az újság elolvasásával, magunk rendbehozatalával mintegy felépítjük barátságos környezetünket, de az időjárás kiszámíthatatlan. Ez mindent elronthat. Ezért időjárásbiztos környezetet próbálunk kialakítani. Időjárásbiztos garázsunkban beülünk az időjárásbiztos autónkba, amellyel az utakon – melyekről letakarították a havat és a jeget – eljutunk időjárásbiztos hivatalunkba. Közben a rádióból félóránként megszólal az időjárás-jelentés. Ha magát a folyamatot kézben tartjuk, nem érhet minket meglepetés.

Mit jelent ez: a mostani idő? Biztos vagyok benne, hogy itt nem olyan jeleket kell vizsgálnunk, amelyek a mi korunkban az utolsó időkről beszélnek. Háborúk, gazdasági összeomlás, természeti katasztrófák mindig is voltak, és lesznek is még. Ezek természetesen figyelmeztető jelei mulan-

Mondják, hogy a régi május elsejei felvonulásokra a meteorológiai jelentés mindig jó időt ígért, hogy ezzel is növelje a felvonulók számát. Azonban a feljegyzések ezt a feltevést 1972 után nem mindig támasztják alá. Az előrejelzések akkor már nem voltak mindig optimisták. Az igaz, hogy rossz idő esetén a vezetők közül legkivált *Marosán György* sosem mulasztott el triumfálni: „lám, mégis mennyien eljöttek”, a prognózissal szemben jobb idő esetében pedig egyenesen ezt mondta (ujjával az égre bökve): „lám, ott is bennünket támogatnak”.

Az utolsó ítélettel való bánás egyháziasságunk és személyes életünk erős fegyvere. Vannak, akik azt mondják, itt van már az ajtóban. Vannak, akik azt mondják: nézd az eget, egy felhő sem látszik, itt bizony nem lesz ítéletidő.

A vészmadarak és az idők jeleire nem gondolok mindig is jól megfértek egymás mellett, egymás ellen. Talán azért, mert ezek mind mi magunk vagyunk: olykor ettől rettegünk, olykor attól. Jézus nem közöttük, közöttünk szeretne igazságot tenni. Nem azt mondja: nektek van igazatok, hiszen már „*az ajtó előtt állok, és zörgetek*”, de azt sem mondja: nektek van igazatok, mert „*az Isten országa nem úgy jön el, hogy az ember jelekből következtethetne rá. Azt sem mondhatják: Íme, itt, vagy íme, ott van!*” – Mert az Isten országa közöttetek van!” Hanem azt mondja: itt van ez a kor, amelyben éltek. A föld és az ég jelenléteit felismeritek, e mostani időt miért nem tudjátok felismerni?

ZSOLTÁROS IMÁDSÁGOK

Esti közös imádság

► **A múlt héten megismerkedhettünk a zsolozsma, a közös zsol-táros imádság egyszerű alakjával, melyet minden napszakban és minden élethelyzetben, közös-ségben és egyénileg is használhatunk. Ma ennek az imádságformának a díszesebb változatát mutatjuk be olvasóinknak.**

Az esti közös imádság legelterjedtebb formája az eredetileg alkonyatkor végzett *vespera* (*vesperás* vagy *vecsernye*). A lefekvés előtti, napzáró szertartás – lényegét nagyszerűen kifejező – neve: *kompletórium*. Mivel a két forma nem sokban tér el, új énekeskönyvünk összevonva közli ezek rendjét (GyLK 647).

Az első részben a *bevezető könyörgés* (*invokáció*) és a – Szentháromságot vagy Krisztust – *dicsőítő ének* után rögtön a *zsol-tározás* következik. Általában három zsol-tár hangzik el (rövidebb alkalmakkor elég egy is).

Az igei részben először *igeolvasás* hallunk (*capitulum*), majd *igehirdetésre* nyílik lehetőség. Erre felel az – előénekes és gyülekezet válaszolgatására épülő – *responzóríum* (múlt heti számunkban közöltünk is egy ilyen tételt). Ezután a *himnusz* kerül sorra: a napszaknak vagy az egyházi évnek megfelelő – gregorián vagy

Kitüntettek egy tízéves új-zélandi iskoláslányt, *Abby Wutzlert*, aki Szamoa szigetén észrevette, hogy cunami közeledik, figyelmeztette a turistákat, és ezzel több ember életét megmentette. A 2009. szeptember 29-i katasztrófában több mint száznyolcvan ember halt meg Szamoán és környékén.

A lány, aki szüleivel és bátyjával nyaralt a szamoai Lalomanu városában, észrevette, hogy az óceán víze a cunami érkezése előtt elkezdett visszahúzódni, és azonnal rájött, milyen katasztrófa közelít. Abby elkezdet rohanni a strandon, figyelmeztette az ott lévőket a cunamive-szélyre, többek életét mentve meg ezzel.

Abby az iskolában tanulta meg, milyen jelei vannak egy közeledő cunaminak.

Nagyon vonzó a történelmünkben megjelent Jézust megtartani a történetiség síkján. Így ugyanis a kérdések éle elvész. Ha ott lettem volna, én így vagy úgy cselekedtem volna. Általában „úgy”, ami a jót jelenti. A történeti Jézus nem csupán meghalt – körülötte az emberek így vagy úgy cselekedtek –, hanem fel is támadt. A történet lezárult. Az ott levőket lehet kitüntetni vagy büntetni, de számunkra megmarad a könnyed latolgatás lehetősége, hiszen döntéseinknek nincs komoly következményük.

Jézus ügve azonban nem zárult le. A „mostani idő” – a kairosz – most van. A visszahúzódo tenger cunamit sejtet. Nem a távolba helyezett jövő a tét, a mostani idő a folyamat része. Nem kell kiteljesedésre várni, most van az idők teljessége. A bíró

gyülekezeti – ének. Az *átvezető sor-pár* (*verzikus*) funkciója, hogy összekösse ezt a szakaszt a harmadik, imádságos résszel.

Most a zsolozsma-istentiszteletek központi tétele, a *canticum* következik (mely zsol-tár formájú, de nem a *Zsol-tárok könyvéből* való imádság). Itt tér el a két esti istentisztelet. A vespera canticuma a *Magnificat*, Mária hálaéneke (Lk 1,46–55). Mivel a nagy ünnepeken hagyományosan díszes formában végezték ezt a szertartást, sok többszólamú Magnificat-feldolgozást ismer a zenetörténet – *J. S. Bach* műve eredetileg a karácsonyi vespera része. A kompletórium canticuma a *Nunc dimittis* (GyLK 783), Simeon hálaéneke (Lk 2,29–32); erre a szövegre többek között *H. Purcell* és *F. Mendelssohn-Bartholdy* írt többszólamú feldolgozást. (A másik különbség a két alkalom között, hogy a kompletórium bevezető részében bűnbánati imádságot is mondunk.)

L.: A te-remtő A-tya Isten és megvál-tó Fi-ú Isten,
Gy.:Mindnyájan, mi ke-resztyének fél-jük Istent, mint Urunkat,

L.: Vi-gasz-ta-ló Szentlé-lek-ke-l áld-jon meg és ő-riz-zen!
Gy.:És di-csér-jük i-gaz hit-ből mindő-rö-kön-ő-rök-ké.

dóságunknak. Az, amiről Jézus beszél, nem a jövő, hanem a jelen. Vizsgáljátok meg ezt az időt, amelyben vagytok, a lehetőséget, amely számotokra ma nyílik ki. Nem vesztetek észre, mi történik veletek?

Semmi különös – mondjuk. A kérdésre: „Hogy vagy?”, a kötelező válasz: „Köszönöm, jól” Minden a maga megszokott útján halad. Kapaszkodom a biztos pontokba. Kimagyarázom a rendkívülieket, az aggasztókat, a nyomasztókat. „Az nem lehet...” – kezdem a mondataimat, és ha mégis megtörténik az elképzelhetetlen, megpróbálok arra felépíteni valami lehetségeset.

Ebben a rettenő kapaszkodásban, ahogy a kiszámíthatatlant uralni próbálok, Krisztus keresztye nem jelent tényezőt. Az ismert szerelmi vallomás formulája itt is beválik. „Úgy imádlak, mindent megtennék érted, lehozom neked a csillagokat is mind, és szombaton átmegyek hozzád, *ha nem esik az eső*.” Könnyebb lenne elhelyezni őt valahová a távolba vagy a magasba, ahogy a bábeli toronyépítők tették.

De Krisztus keresztye végtelenné teszi a kiszámíthatatlant. Feldúlja biztos pontokra támasztott életemet. Isten szeretete nem engedi, hogy másba kapaszkodjam. Eljön majd, mint valami veszély, amely most még távol van? Gondoljunk rá egy évben egyszer, de nem kell komolyan venni? Visszaüzhetem a múltba, a történetiségbe? Jézus szava egyiket sem engedi meg. Nem azt mondja csupán: figyeljetek, és vegyétek észre, ha majd elérkezik, mint valami vihar, amelynek előjeleit ismerni lehet, hanem arról az időről beszél, amely itt van. Már és még. Krisztus az idő. Milyen idő van? Krisztus az idő.

■ KOCZOR TAMÁS

CANTATE

gus idegenkedik az énekléstől, az előénekesek egyike átvállalhatja tőle az énekes részek többségét. A gyülekezetet általában két félkarra osztjuk; kisebb közösségekben az előénekes éneke váltakozik a teljes gyülekezetével.

Az imádság hagyományos módja, hogy a közösség a zsol-társzövegeket egy egyszerű, néhány hangból álló dallamon, úgynevezett zsol-tártónuson szólaltatja meg. Ez nem a mai fogalmak szerinti éneklés, itt a lényeg nem a dallamon, hanem a megszólaló szövegen van; a zsol-tártónus feladata az, hogy hordozza és kiemelje az imádság szövegét. Szükség esetén az egyes szövegek dallam nélkül is megszólaltathatók; a hangsúly a közösségi imádságon van. (A zsol-tározás további részleteiről egy hét múlva lesz szó.)

A GyLK rendjei templomban tartott alkalmakra készültek, kellő rugalmassággal kezelve azonban más körülmények között is alkalmazhatók: például otthon családi körben vagy egyedül; munkahelyi vagy iskolai közösségben; táborban, konferencián vagy kiránduláson. A lényeg az, hogy időt szánjunk a belső csöndre, a lelki és szellemi nyitottságra: hamar megtapasztaljuk ennek gyógyító erejét!

■ ECSEDI ZSUZSA

Nem csak falak

Hatvan esztendeje épült a mezőhegyesi evangélikus templom

► **Nagy sokára fordult csak a kulcs a zárban Mezőhegyesen 1949. október 23-án, azon a napon, amikor Kemény Lajos püspökkel-lyettes felszentelte a helyi evangélikusok hajlékát. Az epizódot a templomot építő Marschalkó Gyula múlt szombaton ünnepi istentisztelet keretében idézte fel népes gyülekezet előtt, kiemelve, hogy ez az apró mozzanat emlékeztetett Jézusra, aki meg akarja nyitni és templommá akarja szentelni minden ember szívét. A templomajtó végül is kinyílt. Vajon megnyílt-e már a te szíved is Megváltód előtt? – tette fel a kérdést az egybegyűteknek a nyugalmazott lelkész.**

FOTO: KMETYKÓ ÁGNES

lom igénye, még nyolcszáz körül volt a hívek száma. Dr. Raffay Sándor püspök 1934. május 27-én rendelt ide lelkipásztort, a dologi kiadásokat

akkor az Állami Ménesbirtok fedezte. A templom építése 1944. július elsején vette kezdetét, Ágoston Sándor tervei alapján. A II. világháború kitörése miatt a munka félbeszakadt, csak 1948. június végén folytatták az egy évvel későbbi szentelésig.

Az élni akarás és a remény jele volt ez – mondta Gáncs Péter Péld 16,9 alapján tartott igehirdetésében. A Déli Egyházkerület lelkészi

vezetője egyebek mellett arról beszélt, hogy – amint Luther írta –: „Nem a gyönyörű falak, tornyok, harangok a fontosak, hanem egyedül a gyülekezet Istenhez küldött, ellenállhatatlan imádsága.”

A hálaadó istentisztelet liturgiájában Szpisák Attila tótkomlósi lelkész segédkezett.

A prédikáció után rövid műsor következett, majd ünnepi közgyűlés kezdődött, amelynek keretében a felügyelő, dr. Szollár István röviden ismertette a gyülekezet történetét. Ezután Marschalkó Gyula a városért végzett munkája elismeréseként oklevelet és emléktárgyakat vehetett át a Mezőhegyesi Város- és Környezetvédő Egyesület elnökétől, dr. Kerekes Györgytől. Az alkalmat a Pro Vocal kórus fellépése tette még színesebbé. Az ünnep a templom falán elhelyezett emléktábla leleplezésével zárult.

■ G. Zs.

Sepsiszentgyörgyi orgonaszentelés

► *Folytatás az 1. oldalról*

Az 1998-ban átadott tágas, modern sepsiszentgyörgyi templomnak épenséggel kezdettől volt villanyorgonája, a gyülekezetnek azonban ugyancsak kezdettől vágya volt, hogy a hangszerek királynőjének „illőbb” – időállóbb és a hajlék méretéhez is méltóbb – darabja kerülhessen a karzatra. Mintegy három évvel ezelőttig volt is ilyenre ígéret a szász evangélikusoktól, ám miután ők megmondolták magukat, elégséges

anyagiak híján maradt az isteni gondviselésre való kizárólagos hagyatkozás. Végül a svájci Ferdinand Stemmer orgonaépítő nagymester által 2003-ban alapított Szászhermányi Orgonaépítő és -restauráló Műhelyből érkezett a hír: a winterthuri Chrischona gyülekezet szívesen ajándéka adná 1951-ben Genfben épített orgonáját. Így „csupán” leszerelésének, szállításának és mintegy fél esztendőn át tartott újraképzésének költségeit kellett előteremteni... Zelenák József esperes, helyi lelkész elmond-

ta: a gondviselés erre is kiterjedt, hiszen a gyülekezetnek e célra akkor egy „fillérje” sem volt.

A reformáció – Sepsiszentgyörgyön kétszeresen is ünnepi – emléknapiján Adorjáni Dezső Zoltán püspök hirdette Isten ígését, az istentiszteletet követően pedig Horváth Zoltán kolozsvári orgonaművész mutat-ta be, hogy mire képes – az egyház lelkészi vezetője által felszentelt – ké-manuális, tizenhét regiszteres új hangszer.

■ TPK

Igazat szólni szeretetben

Székács-iskola Orosházán

► **Kétszáz esztendeje született Orosházán Székács József evangélikus püspök. Ebből az alkalomból 2009 Székács-év egyházunkban, számos eseményen emlékeznek „az ország papjának” is nevezett egyházi vezetőre. Szeptember elseje óta az ő nevét viseli az Orosházi Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium – az ünnepélyes névfelvétel a reformáció emléknapiján tartott ünnepi istentiszteleten történt meg.**

Az evangélikus egyház – az oktatás szempontjából is – szinte a kezdetektől egészen az 1948-as államosításig fontos szerepet játszott Orosháza életében. A felekezeti oktatás a rend-

egyebek mellett arról beszélt, hogy a név kötelez. Székács szolgálatának lényegét, szellemi örökségét jól kifejezi a néhai püspöknek az alkalomra szóló meghívón olvasható célkitűzése: „Igazat szólni szeretetben”.

Az istentisztelet liturgiájában Kopf András iskola-lelkész és diákok, valamint Ribár János esperes és Deák László igazgató lelkész vettek részt.

A díszközgyűlés keretében – Jantos Istvánnénak, az iskola igazgatójának ünnepi gondolatai után – az intézményt többen is köszöntötték: Radosné Lengyel Anna, a Déli Egyházkerület felügyelője, Domokos László, a Békés Megyei Közgyűlés elnöke, Németh Béla, Orosháza polgármestere, dr. Dancsó József alpolgármester, országgyűlési képviselő és Kolarovszki Zoltán, a békéscsabai evangélikus gimnázium igazgatója.

FOTO: RIBÁRSZKI ÁKOS

szerváltás után, 1992-ben indulhatott újra a városban.

A kisgyermekkortól az érettségig képzést nyújtó intézmény – az óvodába 150-160 gyermek, az általános iskolába 340, a gimnáziumba 192 diák jár – névadó istentiszteletén Ribár János köszöntötte a templomot zsúfolásig megtöltő gyülekezetet.

Gáncs Péter püspök – a nevet javasoló „tisztületbeli keresztapa” – 2Kor 4,5 alapján tartott prédikációjában

Az üdvözlések sorában különösen is megható volt az a pillanat, amikor Blahó János, a Táncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskola igazgatója átnyújtotta Jantos Istvánnénak a hajdani evangélikus gimnázium történelmi pecsétjét.

Az istentisztelet a templom falán elhelyezett emléktábla felavatásával (képiünkön) és az iskolában tartott fogadással zárult.

■ – GAZDAG –

Kísért a mában az átmentett múlt

Hosszú évek óta várt esemény helyszíne volt október 23-án a kolozsvári Sétatér: sok-sok huzavona, akadályoztatás után leleplezték a város új, magyar vonatkozású 1956-os emlékművét. Kétarcú a mű, egy ajtó, forgóajtó tulajdonképpen, melynek egyik oldala börtönkapu, másik oldala a rajta levő napszimbólummal a reménység, a világosság, a szabadság, az igazság, a szebb jövő jelképe.

Igen, valóban nagyszerű szimbólum az ajtó, hiszen lehetőséget ad átlépni a szellem, az ideológiai kudarc, a lelki sötétség tegnapi oldaláról a fény és világosság, a szabadság és humanum befogadó oldalára. Szükség van a kapura, mert eddig hatalmas falak, átjárhatatlan eszmei, szellemi falak választották el a barikád két oldalán levőket, ma azonban lehetőség nyílik megtapasztalni a damaszkuszi megtérés katartikus élményét. Erre a damaszkuszi élményre óriási szükség van a világnak, a társadalomnak, a mai embernek, de tegyük hozzá: az egyház népének is.

Tekintsünk a ma emberére, vajon nincs-e egzisztenciális szükségünk az átmenet élményére? 1956 a szabadságról szól, de ad-e történelmi, erkölcsi tartást ma? Dávid Gyula irodalomtörténész, az 56-os kolozsvári

megmozdulások egyik vezéralakja az emlékmű felavatási ünnepségén az egykor meghurcolt és bebörtönzött bajtársak nevében fogalmazta meg sokakat zavarba ejtő kérdését, és intézte a ma emberéhez – hozzánk, túlélőkhöz, újakhoz. „Hová tettétek a Forradalmat? Merre hajtottátok az élet kerekét, amikor – nekünk is köszönhetően – végre összeomlottak azok a kommunista rendszerek, amelyek a »világ egyhatodán« az elnyomás, a terror, a kiszolgáltatottság, a homogenizáció valóságát hozták el, meghazudtolva még a maguk hirdette eszméket is?” Mert ők, ha ma körülnéznék – mondja –, nemigen ismernek rá arra a világra, amelyért 56-ban zászlót bontottak, amelyért az életüket, a fiatalságukat adták.

Mi történt a mai világgal? Húsz év eltelt az úgynevezett rendszerváltás óta, Lenin, Marx, Engels, Sztálin, Ceaușescu, Kádár mint egy le-tűnt, rossz emlékü világ „felejthetetlen relikviái” már régen nincsenek, de a valóság az, hogy szellemük kísért ma is. Ott vannak a károsult lelkekben, agyakban, sokak zsigereiben, mosolyunkban, ösztönös cselekvésünkben, félelmeinkben. Magunkban, ott mélyen meglapulva, szinte észrevétlenül hordjuk e „le-

tűnt kor” emlékeit, foszlányait, feltűrtő beidegződéseit, ironikus fin-torait, s talán észre sem vesszük, naponta hány-szor botlunk maradványaiba, és akkor, amikor a lelkek és személyiségek torzulásait látjuk, üvölt a tény: kísért a mában az átmentett múlt.

Maradványok vannak bőven; egy budapesti turistacég „sarló és kalapács” túrát kínál az érdeklődőknek, de ennél sokkal több látható ma is a parlamentben, a közhivatalokban, iskolákban, az egyetemeken, a médiában, az üzleti életben, sőt az egyházban is.

Mivel szembeesünk a mindennapokban? Dávid Gyula leleplező szavai sorolják mindezt: „A kommunizmus bűneinek legmagasabb szintű megbélyegzése után e bűnök elkövetői továbbra is arcátlanul grasszálnak közöttünk, miközben mi egy mást és a szekus dossziékból idelökött gumi-

csontokat rájuk elkeseredetten. A szocializmus által megcsúfolt köztulajdon igazságos elosztása s a magántulajdon tisztességes visszaszolgáltatása helyett a »rendszerváltás« menetében megszerzett vagyonok birtokosai vetélkednek, miközben vígan folyik a kommunizmus egykori kár-vallottjainak kisemmizése, új »törvények« nevében. A munka becsületének helyreállítása helyett egy spekuláción alapuló »világgazdaság« uralma alá kerültünk, amelynek hatalmasai a maguk előidézte csődből is a dolgozó emberek kárára akarnak kilábalni. A szellem szabadságát akar-tuk, és ehelyett a szellemi selejt terjesztésének korlátlan és mindent el-szópró szabadságában fuldoklunk. Szabad népek testvériségét reméltük és munkáltuk még a börtönök falai-n belül is, ehelyett itt is, ott is új nacionalizmusok születtek, új »nemzet-állami« ambíciók, nyelvtörvények, a más nyelvűekkel vagy más fajúakkal szembeni intolerancia – el egészen a tettelegességig, a gyilkosságig.” És igaz van, mert – mintegy megszakíthatatlan kontinuumként – az értékek világa helyett ma továbbra is az ér-dekek világa érvényesül.

A lelki falak, lelki szakadékok, elválasztó árkok arra figyelmeztetnek ma is, hogy a damaszkuszi megtérés

útja soha sem veszti el aktualitását. A megtéréssel, a felelősségvállalással tartozunk 56 szellemének. 56 történelmi és erkölcsi tartásra kötelez, de csak azért képes erre, mert áldozatai és reményei napfényes jövőt álmodtak meg, melynek megvalósítása a mi kezünkben van.

Hova tettük a forradalmat, testvéreim? Elindultunk vele a damaszkuszi úton. Úton vagyunk, de még nem érkezünk meg. Előttünk a megtérés, a megtisztulás lehetősége, s ezzel végeredményben nemcsak önmagunknak tartozunk, hanem gyermekeinknek, unokáinknak és mindazoknak, akik utánunk jönnek. Tartozunk azzal, hogy átment-sük mindazt, ami nem a miénk, de ami ránk bízott megőrzésre, gyarapításra – ami tiszta, szép és jó, ami emberi ügy, hogy Isten szerint való.

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

Női püspök vezeti a német evangélikus egyházat

A németországi evangélikus egyház zsinatának ulmi ülésén *Margot Käßmann* han-noveri püspököt választották meg hat év-re a zsinati tanács elnökévé s ezzel a huszonötmillió németországi protestáns első számú képviselőjévé október 28-án.

Az ötvenegy éves, négygyermekes, elvált anya százharminckét szavazattal, mind-össze öt ellenszavazat és négy tartózkodás mellett nyerte el a tisztséget, és lett a nyugdíjas kort elérő *Wolfgang Huber* berlini püspök utóda. Kijelentette, hogy korszerű egyházat szeretne, olyat, amely több embert nyer meg a hitnek.

▶ MTI

Szögesdrót és típusház

Utazás Koszovóban

▶ **Ellenőrző posztok, betonakadályok, homokzsákkal mögötti lőállások. Szögesdrót fut körbe az évszázados falak tetején, a bejáratnál finn zászló alatt géppisztolyos őr strázsál. Mindez egy precedensértékűen, frissen kikiáltott és a nagyhatalmak támogatását élvező köztársaságban, Európában?! De hogyan is kerültek éppen mi és éppen ide?!**

A Budapest Főváros IX. Kerület Fencsváros Szerb Kisebbségi Önkormányzata, együttműködve a pesti szerb egyházközséggel és több más pesti szerb kisebbségi önkormányzattal, szervezte meg az ősz folyamán az ötnapos zárándokutat. Támogatót kaptunk a Nemzeti Etnikai és Kisebbségi Közalapítvány és a Fővárosi Önkormányzat részéről is.

A Dél-Szerbia, Koszovó és Macedónia területén található kora keresztény és kora középkori egyházi örökség felkeresésének igénye nem véletlenül merült fel ennek a negyvenfős – delegációnak is nevezhető – társaságnak a tagjaiban. Ezeknek a Magyarországon ma élő szerbeknek az ősei ugyanis az oszmán-török hódítással kapcsolatos, állandósuló háborúskodás során húzódtak északra, és nyertek befogadást nálunk.

A 11–13. században kiépült erős szerb királyság az ekkor már hanyatló bizánci birodalom szellemi örökségére támaszkodott. E nagy gazdaságot, felvirágzást szemlélvén ma is az egészen az Ohridi-tóig húzódó pompás kolostoroknak és templomoknak egész sora. Középkori államiságuk az 1389. évi rigómezei csatavesztés után került végveszélybe.

A szerbek a hódoltság öt évszázada (!) alatt kényszerűségből váltak katonanemzetté, és mindvégig kitartottak pravoszláv hitük mellett. Megőrzött vallásuk sajátossága, hogy nemzeti vallás, vagyis minden szláv egyház önálló, és csak saját pátriárkája alá van rendelve. A *Cirill és Metód* által a 9. században megalkotott oszláv nyelv maradt a liturgia alapnyelve, ezzel összekötő kapocs ma is az immár sok kis államra oszlott Balkánon. *Szent Száva* munkássága eredményeképpen megalakult a szerb nép saját autonóm vallási intézménye Pec központtal. Az itt található patriarchátusi templom-együttes meglátogatása volt utazásunk talán legfőbb úti célja.

A koszovói közúti határátlépő Szerbia felől szögesdróttal, őrtornyokkal, kamerákkal van biztosítva.

Döbbenetünket némileg oldja a buszunk elé küldött KFOR-terepjáró magyar katonáinak jelenléte. Végig velünk maradnak, vezetik a buszt az építkezési lázban égő új köztársaság útjain. Csakis ennek köszönhető, hogy egyáltalán megközelíthetjük az ostromlott várakhoz hasonló kolostorszigeteket, és bejuthatunk.

A határtól a fővárosig egymást érik a szó szerint a földből kinövő, izlésees típusház-települések. Téglából épülnek, a vakolat még hiányzik, de már lakják őket. Jogos az emeletes, méretes családi ház felépítése ott, ahol a szülők mellett hat-nyolc gyermek és gyakran az idősebb családtagok is egy fedél alatt laknak. Mintha nem is a Balkánon utaznánk, mintha nem is lett volna több évtizedes háborúskodás a térségben!

A SZERB FELVÉTELE

Pristina beton- és üvegpalatói, a jelen lévő szinte valamennyi világcég emblémái arról győznek meg, hogy az elszegényedő Dél-Szerbia ellenpólusaként a nagypolitika komoly szerepet szán egy új iszlám ország felépítésének. Hogy ez mivel is jár itt, Európá egyik legősibb népének, a szerbnek a szülőföldjén? Nos, ahogy repül el mellettem a táj, több helyen üszkös romokra leszek figyelmes. *Egy kiszorított őslakosság mementói.*

Utunk nagy kerülőkkel vezet vég-re Pec patriarchátusi templomegyütteséhez. Útakadályok között szalmozva, lépésben közeledünk. Katonáink megszerzik az engedélyt az olasz öröktől a belépéshez. Újabb kontroll, aztán a csepegő esőben belépünk a homokzsákokkal erősített kapun. A matuzsálemi korú eperfa, mely alól a szerbek népvándorlása egykor elindult észak felé... A négy összeépült templom csodája... Gyúlnak a karcú gyertyák a hazalátogatók kezében. Világítanak élőkért és holtakért, egykori ősi földjükért. *Magyarrá lett szerbek, honfitársaink.*

■ DÉVAI GYÖRGY

Kapcsolatépítés határok nélkül

Norvég küldöttek látogatása az Északi Egyházkerületben

▶ **A testvérkapcsolat erősítése jegyében kereste fel az Északi Egyházkerületet *Ingeborg Midttomme* norvég evangélikus püspöknő és kollégája, a kerületi hivatal vezetője, *Liv Anne Bjerke-land*. Az október 28. és november 1. között zajlott találkozó célja egymás megismerése és a szorosabb együttműködés meg-
alapozása volt.**

A tizenegy norvég evangélikus püspök között négy nő van, Ingeborg Midttomme egy éve tölti be hivatalát. Bár egyházkerülete – Møre – a legfiatalabb, és a lelkészek számát tekintve a legkisebb, mégis ebben a térségben találhatók a norvég kereszténység legősibb forrásai.

A vendégek találkoztak *Fabiny Tamással*, az Északi Egyházkerület püspökével, *Benczúr László* egyházkerületi felügyelővel, a püspöki hivatal dolgozóival, a programokba bevont lelkészekkel és a valamely módon Norvégiához kötődő résztvevőkkel. Programjuk során átfogó képet kaptak az egyházunkban végzett munkáról. A norvég küldöttségnek lehetősége nyílt gyülekezetekbe (Budaörs, Pilis) és egyházi intézménybe (Sarepta szeretetotthon) is ellátogatni. Az öt nap alatt a házigazdák

változatos kulturális programokról is gondoskodtak a vendégek számára, a városnézéstől az operaelőadáson át a budafoki borkóstolásig.

Az egyházkerületek között 2000-ben létrejött testvérkapcsolat kereteit és irányait szerződés határozza meg, melynek több pontjában már konkrét lépéseket tettek a felek. Több alkalmon részt vett *D. Szebik Imre* nyugalmazott püspök, aki magyar

FOTO: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

részről az első szerződést aláírta. Jelenleg két testvér-gyülekezeti kapcsolat működik (Budaörs–Bolsøy, Nyíretelek–Volda), de folyamatban van további kapcsolatok szervezése is.

A fiatalokkal kapcsolatos munkában nagyszerű lehetőség az országos ifjúsági találkozókra való részvétel. Erre építve a 2010-es Szélrózsára egy nagyobb norvég csoportot várhatunk – ezt a püspöknő megerősítette Pilisen mondott köszöntőjé-

ben is. Az együttműködés egyik formája lehet „Ten Sing” csoportok indítása is norvég fiatalok segítségével.

Magyar kérésre az elmúlt években több lelkészünk – adott esetben családjukkal együtt – nyaralhatott mőrei parókiákon. Norvég javaslatra pedig a jövőben két-két lelkész töltene el együtt körülbelül egy hónapot a testvéregyházban az egymástól való tanulás céljából. A hazahozott tapasztalatot és tudást pedig át lehetne adni a lelkész-társaknak, és fel lehetne használni további testvér-gyülekezeti kapcsolatok kiépítésében.

A látogatás hivatalos keretek között zajlott, mégis a baráti, hittestvéri és minden feszengés nélküli hangulat jellemezte az együttléteket. Mindennek felté-

telei voltak – és lesznek a jövőben is – a közös krisztusi alapok és az egyetértésben megfogalmazott célok. Így a különbségek (múltban, szokásokban, egyházstruktúrában, liturgikus öltözetben) nem lehetnek elháríthatatlan akadályai a testvériség megélésének. Az Északi Egyházkerület feladatai és kötelekei – úgy tűnik – egyre inkább észak felé irányulnak.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Konferencia az ökumenéről

▶ **Az ökumené egyszerre mutatja a fáradtság és az éberség jeleit – állapította meg, németországi példákra és értékelésekre is hivatkozva, *Reuss András* evangélikus teológiai tanár azon a megbeszélésen, amelyet a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) Teológiai és Keresztény Egység Bizottsága rendezett október 21-én *Ökumenikus kapcsolatok Magyarországon* címmel.**

A népes hallgatóság előtt elhangzott előadások és korreferátumok tárgyát a keresztények *Krisztusban adott egységének* a megélése adta az élet különböző helyzetekben. Reuss professzor egyebek mellett arra a következtetésre jutott, hogy az egyházak közötti hivatalos megegyezések, konszenzusos dokumentumok jelentős eredményeihez képest az egyházi életet jellemző ökumenikus kapcsolatok lényegesen szerényebbek. Ez a tény mindazonáltal nem változtat azon, sőt megerősíti, hogy az egységtörekvést Krisztus munkálja s így az nem állapot, hanem a javulás követelménye. Ez a keresztény összefogásnak itt és most motívációja, eszkatologikus távlatokban pedig biztosítéka.

Kránitz Mihály római katolikus és *Fazakas Sándor* református teológiai tanár korreferátumában egyebek mellett arról szólt, hogy az egyházak együttműködése modellértékű lehet a világ számára a párbeszédre való törekvésben, a bizonyosságtételre való bátorságban, a testvéri segítségnyújtásban támadások közepette, a megbékélésben, a világ kihívásainak közös orvoslásában, a hamis tekintélyek, bálványimádások elutasításában, a prófétai, kritikai hang megfogalmazásában. *Kálvin János* 1537-ben

elhangzott szavaira is hivatkozva mindezt úgy foglalhatjuk össze, hogy a felekezetenként elmondott prédikációk végén kezdődnek igazán azok a feladatok, amelyeket az egyházak hitelesen és hatékonyan együtt tudnak betölteni.

A másik témakör az ökumené szellemének és az ökumenikus együttműködésnek az oktatásban megjelenő szerepe és lehetőségei volt. Nyilvánvaló, hogy az oktatásban a különböző felekezetekhez tartozók és nem tartozók együtt tanulnak és együtt tanítanak. Különböző arányokban ugyan, de így van ez az egyházi iskolákban is. Ezért nagyon fontos ökumenikus feladat a tisztázás és tisztánlátás vallási, spirituális kérdésekben is a diákok között. *Illyés Gyula* szavaira is hivatkozva: „A szél kihívására a gyökerek válasznak.”

Az identitástudat erősítése, párhuzamosan a másik identitásának tiszteltében tartásával – ezt hangsúlyozta *Kálmán Attila* református gimnáziumi igazgató. A legfontosabb ökumenikus feladat az iskolákban tehát az, hogy a „semlegesség” igaztalan hangsúlyozásával szemben a különbözőség elfogadását munkálja. Nagyon lényeges, hogy ez mind az oktatásban, mind a nevelésben, mind pedig a kiegészítő programokban megjelenjék.

Benke György nyugalmazott professzor, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia volt dékánja korreferátumában bemutatta, hogy az egyes felekezeti hittankönyvek miként mutatják be a többi felekezetet. Elismerésre méltó példák mellett sajnálatos módon sok-sok olyat is a jelenlévők elé tárt, amelyek e téren újragondolást, a tananyag korrekcióját teszik szükségessé, elsősorban a római katolikus hitoktatási tananyagban. A lelkészképző fakultások képviselői is elismerték, hogy min-

den jó igyekezet és gyakorlat ellenére a lelkészképzésben is vannak még hiányosságok a jövőendő lelképásztornak felkészítésében e téren. Az anyaszentegyház egyetemes élménye és tudata nem nélkülözhető az egészséges felekezeti szolgáltatban.

A harmadik témakört a lelkigondozásban megjelenő ökumenikus szempont jelentette. Kránitz Mihály számos példával mutatta be, hogy a II. vatikáni zsinat meghirdetése óta – amely éppen ötven évvel ezelőtt történt – milyen sok pápai elizigazítás biztatott az ökumenikus együttműködésre. Utalt ugyanakkor azokra a sajnálatos dokumentumokra is, amelyek bár nem az ökumenéről szólnak, de hatásukban, mellékhatásukban sebeket okoznak a nem római katolikus keresztényeknek.

Szuhánszky Gábor metodista lelképásztor az ökumenikus lelkigondozás családi aspektusát, *Lackner Pál* protestáns tábori püspök pedig a társadalom különböző intézményeiben, különösen is a fegyveres testületekben való megjelenését emelte ki. Az értékeiben elbizonytalanodott, sokféle módon félrevezetett vagy/és magára hagyott, 21. századi embernek nagy szüksége van arra, hogy példákkal alátámasztott modelleket kapjon az élet kihívásaival való sikeres harcához. Az egyházaknak mindent meg kell tenniük külön-külön és együtt is annak érdekében, hogy ezt a segítséget megadják híveiknek és a spiritualitás iránt nyitott társadalomnak.

A konferenciát *Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, a MEÖT elnöke áhítattal nyitotta meg, *Kalota József* érseki vikárius pedig imádsággal és áldásmondással zárta be. Hisszük, hogy a reformáció hónapjában ez a találkozás is a lelki, szellemi megújulásunkat szolgálta.

■ BÓNA ZOLTÁN, a MEÖT főtitkára

► Még márciusban történt, amikor a böjt első vasárnapjára megjelent lapszámot készítettük, hogy címlapfotónak alkalmas illusztrációt kerestünk. Konkrét ötlet híján beütöttük az internetes keresőbe **Invocavit vasárnapjának evangéliumát** – „Jézus a pusztában” –, a találatok között pedig **Gulyás Zsolt egyik festménye is szerepelt. Képeinek sajátos színvilágával és jelképrendszerével olvasóink az *EvÉlet* nagyheti képmeditációs összeállításában is találkozhattak a nagycsütörtöki lábmosást ábrázoló festményén keresztül. Padlasműtermében beszélgettünk a művésszel.**

– *Festményei jelentős részének bibliai a témája. Fontos szerepet játszik az életében a Szentírás?*

– Nagyon fontos. Az én életemnek és a családoménak az alapját adja. Egész másképp éli az ember az életét az Istenbe vetett hittel, mint anélkül. 1963-ban születtem, a szüleim megkereszteltek ugyan katolikusnak, de családjuk nem volt vallásos. A feleségemmel való találkozás hozta meg számomra a hit útján való elindulást.

– *Van kedvenc bibliai története?*

– Ugyanúgy, ahogy festőként nincs kedvenc színem, hívó emberként sincs kedvenc bibliai történetem.

– *A képeit nézve azt mondhatjuk, hogy inkább az Újszövetség jelenei elevenednek meg a festőecset segítségével.*

– Igen. Jézus tanításánál nincs igazabb, tisztább és értelmesebb út az emberi gondolkodás és létezés végigjárására. Áron fiam katolikus iskolába jár, mert úgy gondoltuk a feleségemmel,

hogy a családon kívül ott kaphatja meg azt a pluszt és értékrendet, amely számunkra olyan meghatározó.

– *A képek hogy születnek?*

– Ha az ember eljut odáig, hogy kérdéseket tegyen fel magának az életről, annak értelméről és miértjéről, akkor előbb-utóbb rákényszerül

megszállottan kezdem rajzolni, majd festeni, hét évig tanultam két mesternél, *Balogh Jenő* és *Fischer Ernő* festőművésznél, közben magamat is fejlesztettem. Ha előjön bennem egy kép témája, az képileg meg is fogalmazódik színben-formában és – szerkezetben. Fejben dolgozom to-

ugyanabból az aransárga anyagból van, mint a fal kárpitja, a nyakában lévő sál pedig a piros szőnyeg egy része. A fiú szinte tombolva hagyja el a meleg otthont, leszakítva és elszakítva a dolgokat, még a fél ajtót is magával viszi – merthogy az neki jár –, úgy megy a hideg, hóiharos nagyvi-

arra, hogy válaszoljon is e kérdésekre. Nagyobb kaland tiszta szívvel keresni a kérdésekre a választ, mint megmászni a Mount Everestet. A képeim ezek a próbálkozások. Harminc éve kaptam meghívást a festésre, nem tudva még, mekkora is az óceán előttem, amit átúsznom rendeltetett. Később derült ki, minél nagyobb léptéket veszek, annál hosszabb lesz az út is előttem. Magam mögött mindent felégettem,

vább rajta, hogy mire elkészül a vászon, a bennem lévő kép is eljusson a lehető legletisztultabb megoldásig.

Így született meg a tékozló fiú történetét ábrázoló festmény technikai szerkezetének ötlete is. Két hajléktalanról láttam egy fotót az egyik újságban, és akkor alakult ki bennem, hogyan fogom megfesteni, milyen szimbólumrendszert fogok használni a példázat mögöttes tartalmának a megjelenítéséhez. A fiú nadrágja

lágba. Hazatérve – látszanak is a házhoz vezető lábnymok a hóban – már csak ennyi maradt meg: egy sálnyi és egy nadrágdarabnyi a vagyomból. Az apa pedig végtelenül örül, mert megjött a fia, és önnönmagában hozta vissza mindazt, amit a külső világban eltékozolt. Ami része az otthonnak, és oda tartozik. Ez a történet Jézus közvetlen tanítása Isten és az ember transzcendentális kapcsolatáról.

– *Mi lesz a sorsa ennek a sok kép-*

nek, amely itt sorakozik a sarokban? Tudja, hogy összesen hány van már kész eddig?

– Olyan kétszázötven és háromszáz között lehet a számuk. Az alakos képek mellett sok a portré, csendélet, tájkép, közöttük a fasorozat is. És hogy mi lesz a sorsuk? Hogy őszinte legyek, nem tudom. Harminc éve festek, tizennégy önálló kiállításom volt, háromszor állítottam ki *Torjay Valter* festőbarátommal, és két csoportos tárlaton vettem részt.

Számomra az a fontos, hogy a bennem megjelenő képeket megfessem. A jó kép rohanás közben is megfogja az embert, és szellemi mélységeivel fogva is tartja. Csak akkor lehet jó festő valaki, ha az ecsetet a kezébe véve az idegvégződése nem az ujjaiában, hanem az ecset szőrszálaiban vannak. A festményeimre erre a világra reagálok, amelyben élünk, és mivel sokféle probléma és érzés foglalkoztat, sokféleképpen próbálok válaszolni rájuk. Képeimmel érzelmi- leg és gondolatilag hatni szeretnék az emberekre, kommunikálni velük, értékeket közvetíteni.

Most is körülbelül negyven képpel vagyok elmaradva, ezeket itt hordozom magamban. Például egy sorozatot, amelynek az egyik része készen van – ez a négy evangélistát ábrázolja, de még megfestésre vár a tizenhárom apostol, mindegyik egyedi ábrázolásmódban. Mindig attól félek, hogy nem lesz elég időm megfesteni a folyamatosan előtóduló és bennem kavargó témákat. Nálam ez nem hobbi, hanem az életem. Ebből, az imádság erejéből és családom önfeláldozó szeretetéből merítek erőt a továbblépéshez, és sok-sok nehézség ellenére is kitartok mellette, nap mint nap megküzdve a festés lehetőségéért.

■ BODA ZSUZSA

HIRDETÉS

Mit ad Isten?

A Heti Válasz interjúkötete

**Kedvezményes
könyvárusítás:**

HetiVálasz
KIADÓ

Vásárolja meg a kötetet **20%-os kiadói kedvezménnyel!**

5 példány vásárlása esetén 30% kedvezményt és ingyenes házhoz szállítást biztosítunk vidéken is.

**Bolti ár:
2900 Ft**

Egy nem különösebben hitbuzgó színész, aki templomot épít. A tévériporter, aki élő példa arra, hogy sikeres emberként is lehet szentségi házasságban élni. A szocialista politikus, aki abszurd világképnek tartja a materializmust – és fideszes társa, aki a Szovjetunióban mélyült el hitében. Huszonkét élethelyzet – ugyanennyi vallomás hivatásról és küldetésről, hitről, egyházzal, útkeresésről, szenvedésről. Az emberlét csodája, ahogy mondani szokás: tabuk nélkül; egyenes kérdések és őszinte, olykor megrendítő válaszok.
hetivalasz.hu/konyv

Cím: Heti Válasz Kiadó Kft., 1027 Budapest, Horvát u. 14–24. • E-mail: informacio@hetivalasz.hu • Fax: 061-461-1407
Heti Válasz- előfizetőknek szóló hűségprogram-kedvezményeinkről bővebben a **www.hetivalasz.hu/husegprogram** oldalon olvashat.

A keskeny ösvényre lépve

Bemutatták az Irányváltás című kötetet

Megtérésük történetéről vallani nem értelmiségi magamutogatás, hanem a Megváltó melletti tanúságtétel; ha *erről* kérdezik őket, beszélniük *kell*. *Dér Katalin* klasszika-filológus, *Kocziszkzy Éva* germanista, *Békési Sándor* rajzfilmrendező, majd református teológus és *Fabiny Tibor* anglista irodalomtörténész ezért vállalta el 2008 novemberében–decemberében, hogy a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karának Hermeneutikai Tanszéke

megjelent *Irányváltás* című kötetben olvashatók el. A kötet bemutatója alkalmából tartott kerekasztal-beszélgetésen, október 28-án este a Pilinszky János irodalmi kávéházban – a négy említett vallomástevőn kívül – *Jelenits István* piarista szerzetes, egyetemi tanár, *Ritoók Zsigmond* klasszika-filológus, akadémikus, *Schneller István* építész, egyetemi tanár és – moderátorként – a kötet egyik szerkesztője, *Tóth Sára* fejtette ki gondolatait ar-

FOTÓ: PETRI GÁBOR

szervezésében tartott alkalmakon különböző, mégis egy irányba mutató történeteiket az érdeklődők elé tárják.

Vallomásaik rövidített-szerkesztett változatai idén, bőjt idején az *Evangelikus Élet* hasábjain jelentek meg; teljes terjedelmükben a Luther Kiadó és a Hermeneutikai Kutatóközpont közös kiadásában most

ról, hogy ugyan a megtérés némelyeknél egyik pillanatról a másikra történik, másnál pedig hosszú évek eredménye, valaki „beleszületik” a hitébe, más pedig keményen „megküzd” vele, érte – az *irányváltás* hitellessé mégis mindenkinél a szerint válik, hogy megmarad-e azon a bizonyos keskeny ösvényen.

■ – VITÁLIS –

A reformáció ünnepének előestéjén *Gryllus Dániel* (ének és citera), *Halmos Béla* (brácsa), *Ferenczi György* és a *Rackajam* együttes *Pál apostol levelei* címmel adott koncertet a dunajvárosi evangélikus templomban. A zenés áhítat érdekessége volt, hogy a számos érdeklődő ez alkalommal hallhatta először a művészeket így együtt muzsikálni.

■ STERMECZKI ANDRÁS felvétele

A BÖRTÖNBEN IS SZÓL AZ IGE

Pál levelei zenével

A Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet baracscai objektumának kápolnájában missziós koncertet tartott a Rackajam együttes *Gryllus Dániel*, *Halmos Béla* és *Ferenczi György* vezetésével október 30-án. Az énekek Pál apostol leveleinek versbe szedett parafrázisai voltak. *Gryllus Dániel*nek a Pál apostol életét és viszontagságait taglaló összekötő szövegei és a levelekben írtakhoz fűzött magyarázatai különösen is élményszerűvé tették az előadást a hallgatóság számára.

Gyertyaláng az udvaron

Ha elveszítettünk valakit, akit nagyon szerettünk, az emlékezés mindig fájdalmas. Különösen is az, ha sírját sem tudjuk meglátogatni, hogy mellette elcsendesedve belső békességet keressünk. A Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet református lelkipásztora, *Szénási Jonathan Sándor* már a mindenszentek ünnepét megelőző napokban egyéni lelkigondozás keretében foglalkozott azokkal a fogvatartottakkal, akik nehezen élték meg ezt a helyzetet. Az ünnepnapon mécseseket adott a börtön lakóinak, hogy az udvaron kialakított emlékhelyen meggyújthassák az emlékezés lángjait.

Dömsödi Balázs napadi és *Németh Irén* kápolnásnéki római katolikus világi lelkipásztori munkatárs szabadtéri halotti liturgiát tartott a fogvatartottaknak. Délután *Tornyai Gábor* intézeti plébános mutatott be gyászmisét az börtön kápolnájában.

► GeSheR–HÍD

Átadták az idei Károli Gáspár-díjakat

A reformáció ünnepének „előnapján”, október 30-án adták át az Oktatási és Kulturális Minisztérium 1997-ben alapított egyházi díját, a Károli Gáspár-díjakat. A budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban megtartott ünnepségen idén *Erdélyi Géza*, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház nyugalmazott püspöke, teológus, művészettörténész; *Pósfay György* evangélikus lelkész, teológus, a Lutheránus Világszövetség genfi központjának volt munkatársa, elismert Luther-kutató; valamint *Sonnevend Imréné Laczkovits Emőke* néprajzkutató, nyugalmazott főmuzeológus, a veszprémi Bakonyi Múzeum (ma Laczkó Dezső Múzeum) volt munkatársa vehette át az elismerést *Csepregi András*tól, a kulturális tárca egyházi kapcsolatokért felelős titkárságának vezetőjétől.

FOTÓ: PETRI GÁBOR

CSEPREGI ANDRÁS KÖSZÖNTŐJE A KÁROLI GÁSPÁR-DÍJ ÁTADÁSAKOR

A Károli Gáspár-díjat évről évre október végén, a reformáció ünnepének közelében adjuk át. Az időzítés tudatos: a díj szakmai kuratóriuma azokat az életműveket keresi, amelyek a lutheri és a kálvini örökség magyarországi hatásának jegyében fogantak, ennek az örökségnek a megértése, elmélyítése, alkalmazása és terjesztése során épültek fel.

A díj olyan tudományos és emberi teljesítményeket helyez reflektorfénybe, amelyek a tizenhatodik századi reformáció teológiai és kulturális tartalmának állandóságait és változásait mutatják fel, segítve bennünket, a kortársakat abban, hogy a tizenhatodik századi kezdetekhez a magunk viszonyát is meghatározhassuk.

A díj odaítélése révén a tizenhatodik századi bibliafordító, *Károli Gáspár* neve és a kitüntetettek neve most össze fog kapcsolódni. Ez az összekapcsolódás első látásra lehet csupán jelképes, szimbolikus. De lehet konkrétabb és jóval tartalmasabb azok számára, akik a kitüntetés nyomán fokozott figyelemmel fordulnak a díjazottak életműve felé, hogy felkutatassák benne a reformatori ál-

landót és az abból kisarjadó változókat. Így lehet a mai ünnep a lelki-szellemi gazdagodás forrása, remélem, minél többünk számára.

A reformatori állandó és változó kérdése különben igen nehéz problémákat vet fel, amelyek távolról sem csupán elméletiek, hanem nagyon is életközeli, húsba vágóak. A napokban egy fiatal kolozsvári református teológus könyvét olvasom, amelyet a teodícea problémájáról írt, arról, hogyan gondolkodhatunk Istenről, Isten szeretetéről, amikor szembekerülünk a gonosszal, közösségünk, szeretteink vagy akár a magunk életében. A vérbeli teológus, aki a könyv eredeti anyagát a Károli Gáspár Református Egyetem Hit-tudományi Karán doktori disszertációként védte meg öt évvel ezelőtt, természetesen azt a kérdést is felteszi, hogy mai tapasztalatainkkal szembesülve mennyire tarthatjuk érvényesnek korábbi teológusok, akár *Luther*, *Kálvin* vagy *Károli Gáspár* válaszait.

Erre a kérdésre egy hosszú válasz sem lehet teljes és minden részletet kimerítő, de egy nagyon rövid válaszban elegendő lehet arra utalni, hogy

ők maguk is küszködtek ezzel, s nem gondolták, hogy van kerek és lezárt válaszuk. Gondoljunk arra, ahogyan Luther gyakran ámulattal telve meg-megállt az el-elrejtőzködő Isten előtt, vagy Kálvin szinte a kortárs racionalitásával beszélt az istenismeret és az önismeret kölcsönös, egymást is megtermékenyítő kapcsolatáról. Mindketten a keresés szenvedélyében éltek, és ezt a szenvedélyüket is ránk hagyták.

Ebben az órában viszont még a szenvedélyes keresést is felfüggeszthetjük, hogy adjuk magunkat annak az ünnepnek, amelyet kitüntetésre javasolt testvéreinknek köszönhetünk. Külön értéknek tartom, hogy közülük ketten olyan életművel ajándékoztak meg bennünket, amelyek Luther és Kálvin magyarországi örökségét Magyarország határain túl, de félreérthetetlenül a magyarság közösségén belül és – a reformáció egyházainak nemzetközi közössége mellett – hangsúlyosan a magyarság javára is ápolták.

Köszönjük mindhármuknak, amit értünk tettek, köszönjük a szakmai kuratóriumnak, hogy idén ők hárman vehetik át a Károli Gáspár-díjat!

Soprontól Tüzföldig

Villáminterjú a kitüntetettel

► **Dr. Pósfay Györgyöt a Károli Gáspár-díj átadása utáni percekben kértem mikrofon elé.**

– Lelkész úr, jól látom a meghatódottságot a szemében? Beszélgetésünk pillanatában elmondhatjuk: huszonnégy órából két kitüntetést vehet át. Tudományos, teológiai munkáját is elismerik, evangélikus egyházának sok évtizedes, külföldön, magyarok között végzett szolgálataért is köszönetet mondanak Önnek. Mit érzett, mikor megkapta az értesítést a két kitüntetésről?

– Arra gondoltam, hogy semmi különös díjat, semmilyen elismerést nem érdelek – végeztem azt a munkát, amit el kellett végezni. Nagyon meghatódottan és örömmel fogadtam az

értesítést. Nem számítottam rá. Az Úristen megsegített, s bár nem teljesen egészségesen, de itt lehetek, itthon. Köszönöm, hogy rám gondoltak a kitüntetéssel!

FOTÓ: Mészáros Gábor

Mikor emlitem az *Evangelikus félórát*, Pósfay György elmosolyodik: – A hazával összeköt többek között az is, hogy szorgalmasan hallgatjuk a magyar rádiót. Genfben lakom továbbra is, nyugdíjazásom óta, most pedig itt van velem kisebb és nagyobb családom...

– Rendkívüli életpályáján mi volt a legnagyobb öröm lelkész úr számára?

– Ordass Lajos püspök úr, amikor eltávolították, írt nekem egy levelet. „Gyurka, úgy látjuk, hogy rád nagyobb szükség van külföldön, mint itthon.” Kapcsolatban voltam a püspökömmel azután is, hogy öt már megfosztották a tisztségétől.

A kitüntetett arra a kérdésre, hogy vajon hol érzi otthon magát a világban az, aki egykor fiatalon az egykori soproni evangélikus teológiáról indult, majd lelkészként Uppsalában, Lundban, Clevelandben, Caracasban és Genfben egyaránt szolgálatot teljesített, s a Lutheránus Világszövetségben megbízottként is aktív éveket töltött el, válaszként megerősíti: ott, ahol magyarokat lelkigondozhat, és az igét hirdetheti.

■ KÖHÁTI DÓRA

... és az Ordass Lajos-díjat

A délutáni reformációi istentisztelet keretében adták át az országos presbitérium által két évvel ezelőtt alapított Ordass Lajos-díjat. Az idei kitüntetett *Pósfay György* Genfben élő nyugalmazott evangélikus lelkész. A vonatkozó szabályrendelet szerint a díj „annak a felszentelt (aktív vagy nyugalomba vonult), feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi lelkésznek adható, aki a magyar evangélikusságért sokat tett”. Pósfay György az evangélikus egyház elnökségétől, *Ittész János* elnök-püspöktől és *Pröhle Gergely* országos felügyelőtől vehette át az elismerést a Deák téri evangélikus templomban. A kitüntetett munkásságát *Boleratzky Lóránd* méltatta.

FOTÓ: MÉSZÁROS GÁBOR

BOLERATZKY LÓRÁND LAUDÁCIÓJA AZ ORDASS-DÍJ ÁTADÁSAKOR

Nem túl könnyű a *dr. Pósfay György* Ordass-díjjal kapcsolatos laudációjára vonatkozó kérelemnek eleget tenni, mert világtávlatok közt zajló életpályája eseményekben annyira gazdag, hogy részletes ismertetése meghaladja ennek a felszólalásnak a kereteit. Egy biztos: egész életének fontosabb történései *Ordass Lajos*hoz fűződnek. (...)

Pósfay György (régi nevén *Posch*) Budapesten 1921. június 18-án született. Mintha megérezte volna, hogy életében milyen nagy szüksége lesz a széles körű nyelvtudásra, már fiatalon elsajátította a német nyelvet, sőt angolul és franciául is tanult. (...)

1939-ben beiratkozott a soproni evangélikus teológiára. Itt szoros kapcsolatba került *Sólyom Jenő* professzorral, aki egyben cserkészszapátának parancsnoka is volt. A Tahiban és Gyenesdiáson tartott egyházi konferenciák nagy hatással voltak rá. 1943-ban *Raffay Sándor* püspök avatta lelkésszé, miután szigorlatain minden tárgyból kitűnő eredményt ért el.

Ordass Lajos prédikációját először nagypénteken hallotta, és északi stílusa különös hatással volt rá. Első besorozását *Benkőczy Dániel* szegedi esperes-lelkész mellé kapta, akitől igen sokat tanult.

Az ostromot a fővárosban élte túl, ahol igyekezett megóvni a leánygimnáziumot a városi tűzvészektől, majd a fasori gyülekezetben végezte széles körű szolgálatát, elsősorban sok temetést.

1946 nyarán Ordass püspök neki és *Leskó Bélának* svédországi ösztöndíjat ajánlott fel, melyet örömmel fogadtak el annál is inkább, mert akkor svédül tanultak. 1946 novemberében sikerült Lundba kijutniuk, ahol *Vajta Vilmos* vette őket pártfogásába. Az ösztöndíjas fiúk – akiket csak „Ordass-fiúknak” hívtak – a Lutheránus Világsszövetség megalakulásánál a magyar egyházi életéről készült nagyszerű kiállítással nyújtottak jelentős támogatást.

Pósfay György 1948 tavaszán ke-

rült az Egyesült Államokba, ahol végiglátogatta a magyar gyülekezeteket, majd egy évet Svédországban töltött. 1948 nyarán az Egyházak Világtanácsa megalakulásánál – ahová a püspököt nem engedték ki – fontos szerepet játszottak az „Ordass-fiúk”.

1949 őszétől 1952-ig a clevelandi Első Magyar Evangélikus Egyház lelkészeként szolgált. *Paul Empie* ajánlatára Venezuelába került, ahol igen nehéz körülmények között megszervezte a magyar evangélikusok lelki szolgálatát; 1957-ben került sor a caracasi nagytemplom felavatására. A magyarok lelkigondozását Kolumbiában, Ecuadorban, Peruban és Chilében is ellátta. A venezuelai magyar gyülekezet felkérésére a forradalom kitörése után Bécsbe utazott, ahonnan egy segélyszállítmánnyal Magyarországra is eljutott, és Ordass püspökkel is találkozott. Fontos szerepet játszott mintegy ezer magyar menekültnek Venezuelában történő letelepedésénél is.

1959-ben feleségül vette *Bruckner Győző* miskolci jogakadémiai dékán unokáját, aki az egyházi munka végzésénél is jelentős segítséget jelentett számára.

1957-ben a Lutheránus Világsszövetség minneapolisi nagygyűlésén újra találkozott Ordass püspökkel. Elvitte a püspököt *Michelfelder* főtítkár sírjához. (...)

1965-ben dogmatikából szerzett licenciátust *The Whole Christian Church on Earth – A földön élő egész keresztény egyház* – című dolgozatával. (...) A clevelandi Western Reserve University bölcsészeti karán történelemből „mester” tudományos fokozatot szerzett.

A Lutheránus Világsszövetség latin-amerikai referenseként évente kétszer látogatta meg az egyházi központokat és teológiai fakultásokat Mexikótól Tüzföldig. (...) Hat évig végezte ezt a munkát, 1986-ban ment nyugdíjba. 1991-ben teológiai doktor lett. 1986-ban *Terray László*tól átvette

az Európai Rádiómisszió magyar nyelvű adásainak felelősségét; huszonöt éven keresztül pedig a genfi és lausanne-i magyarok lelkigondozását végezte.

1978. augusztus 19-én az Ordass családnál tartott megemlékezésen Pósfay György is kifejezte részvételét a családnak. (...)

Egyházi szabályzatunk szerint az Ordass Lajos-díjat, egyházunk egyetlen magas kitüntetését az nyerheti el, aki „kiemelkedően sokat tett a magyar evangélikus egyházért”.

Úgy gondolom, hogy dr. Pósfay György lelkész úr szinte az egész világra kiterjedő egyházi, de egyben nemzeti szolgálatával igen méltó erre a magas kitüntetésre annál is inkább, mert igen nehéz időkben végezte munkáját: akkor, amikor az egyház szinte hermetikusan el volt zárva a Nyugattól, így az ő tevékenysége különösképpen felértékelődött.

De külföldi szolgálata alatt a magyarországi evangélikusságról sem feledkezett meg. Hatalmas irodalmi munkásságán keresztül megvilágította számunkra a hozzá nem férhető eseményeket, ezenfelül pedig sokszor részt vett magyar egyházi rendezvényeken, és ott előadásokat is tartott. (...)

Pósfay György élete igazi magvetés, magvetéssé tette szívét, gondolatait, álmait. Eddig járatlan utakon szolgált egyházát és nemzetét. Az tekinthető eddigi munkája igazi diadalának, hogy engedte munkálkodni Isten Szent Lelkét. Egyháza most megkésve mond neki mindezért köszönetet. Ennek a késelemnek egyedül csak az az oka, hogy maga a kitüntetés sem régi. Pósfay György élete ma is felemelő kéz, amely állandóan Krisztus ragyogó arcára mutat, de egyúttal mindazokra a hitvallókra is, akik valóban a világosság emberei, akik előttünk jártak.

Írásunk az elhangzott laudáció szerkesztett, rövidített változata.

FOTÓ: MÉSZÁROS GÁBOR

Ünnepség az emlékparkban

Reformációi megemlékezést tartottak október 31-én, szombaton délután Budapesten, a Reformációi emlékparkban. (A parkot tavaly pünkösöd hétfőjén nyitották meg, díszre a reformáció négy alapfoglatára emlékeztető, négy oszlopból álló emlékmű.) A fasori evangélikus templom előtt, a Városligeti fasor és a Bajza utca sarkán a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) szervezésében ezzel az eseménnyel ért véget az *Október a reformáció hónapja 2009* nevű rendezvénysorozat.

D. Szebik Imre nyugalmazott evangélikus püspöknek, a MEÖT elnökének nyitóáhitata után *Tőkész László*, a Dunamelléki Református Egyházkerület főgondnoka szolt az egybegyűltekhöz. A megemlékezés liturgiájában részt vett *Mészáros Kálmán* baptista egyházelnök és *Csernák Ist-*

jai adtak, valamint közreműködött az Űdvhadsereg fúvószenekara is. A forgalmas pesti utca sötétjében, a csipős őszi estében az ünneplő gyülekezet éneke, imádsága, az ünnep szónokainak kihangsúlyzott beszéde, kis fáklyák fénye és a reflektorok által megvilágított esemény vonta magára a járókelők figyelmét.

Október 31-én világszerte arra emlékeznek, hogy *Luther Márton* német Ágoston-rendi szerzetes, a reformáció elindítója 1517-ben ezen a napon tűzte ki az egyház megreformálását célzó kilencvenöt tételét a wittenbergi vártemplom kapujára. „Erős vár a mi Istenünk” – a református, evangélikus, baptista és metodista egyházak képviselői ebben a közös hitben mondtak áldást *Luther* és *Kálvin* szellemi, hitbeli örökségének mai követőire.

FOTÓ: PETRI GÁBOR

ván metodista szuperintendens is. Kulturális műsort a Baptista Teológiai Akadémia, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium és a Juliana Református Általános Iskola diák-

Részt vett az eseményen Indonézia magyarországi nagykövete, *Mangasi Sihombing* is, aki evangélikus hitét hazánkban is gyakorolja.

■ K. D.

Kálvin-emlékermét bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank

Ezüst emlékermét bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank (MNB) október 29-én *Kálvin János* születésének ötszázadik évfordulója alkalmából. Az ötezer forint névértékű érmét a Debreceni Református Kollégium oratóriumában mutatták be.

Bölcskei Gusztáv, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke a bemutatón Kálvin János gazdasági és pénzügyi tevékenységét méltatta. Szavai szerint ez a világ nem volt idegen a reformátortól, aki szociális érzékenységét is beleszőtte gazdasági tevékenységébe. Kálvin szorgalmazására vezették be ugyanis a legelesettebbeknek nyújtott kamatmentes hiteleket Genf városában.

Az érme ünnepélyes kibocsátásán részt vett *Király Júlia*, az MNB alelnöke is.

A 925 ezrelék finomságú, 31,46 gramm súlyú és 38,61 milliméter átmérőjű tömör ezüst érméből tizenkétezer darabot bocsátott ki a nemzeti bank. Az érme előlapján az értékelzés, a *Magyar Köztársaság* felirat, a verdejegy és a kibocsátás éve mellett a református kollégium szószéktartóján látható Krisztus-monogram szerepel. Hátlapján (*Hans Holbein* festménye alapján) Kálvin János portréja látható születésének és halálának év-számaival, valamint a Soli Deo Gloria (egyedül Istené a dicsőség) felirat. A portré *Csikai Márta* szobrászművész alkotása.

Az emlékérme Debrecenben, a nagytemplomi református könyvesboltban, valamint Budapesten, az MNB látogatóközpontjában vásárolható meg.

► MTI

A hónap könyve – novemberben a *Luther Kiadótól* 30% kedvezménnyel

Ursula Koch: Rózsák a hóban

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 800 forint.

http://bolt.lutheran.hu • E-mail: kiado@lutheran.hu • Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

Az országos presbitérium 2007-ben Prónay Sándor-díjat, illetve emléklap-kettet is alapított. A hivatalos megfogalmazás szerint ezt „azok a magyar és külföldi, világi személyek kaphatják, akik kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással állnak a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett”.

2009-ben a plakettet a döntéshozók *Bartosné Stiasny Évának, Sztehló Gábor* egykori munkatársának ítélték oda. A díjazott az elismerést *Pröhle Gergely* országos felügyelőtől vehette át a Deák téri evangélikus templomban tartott reformációi istentiszteleten.

► Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) idén emlékezett meg jogelődje – a Magyarhoni Ágostai Hitvallású Evangélikus Misszióegyesület (MAHEM) – megalakulásának századik évfordulójáról. Az év folyamán tartott ünnepségsorozat zárásaként most azokat szóla­lat­latjuk meg a lap hasábjain, akik nem szolgálnak távoli tájakon, s így senki sem nevezné őket misszionáriusoknak. Pedig ők is azok, küldöttek. Mert Isten missziójában mindenkinek feladata van: akár „fronthar­cosként”, akár mint ők, „hátvéd­ként” tanítvánnyá tenni minden népet! (Mt 28,19)

Utam a külmiszióba

Az 1952-ig megrendezett konferenciák Isten áldását közvetítették a korosztályom számára. Ifjúsági órák, gyermek-bibliaköri alkalmak mellett a Missziói Intézet hallgatói által szervezett külmisziói konferencia színes, érdekes előadásai felkeltették érdeklődésemet a „pogányok” között élő misszionáriusok iránt. Kaptam is egy pár levelet és fényképet egy Indiában szolgáló angol lánytól, melyet a kedves hallgatók lefordítottak, de a következő években, a diktatúrában, az intézet bezárása után megsza­kadt ez a kapcsolat.

FOTO: BODA ZSUZSA

Amikor férjhez mentem *Bence Imre* lelkészhez, örömmel hallot­tam újra a külmiszióról, mert ő gyülekezetünkben évente legalább egyszer elővette ezt a témát, és a külföldi újságok tájékoztatásából átadott nekünk is valamit.

Az 1985. év volt számomra döntő. Kelenföldi gyülekezetünk nyugdíjas körének kerestem valami hasznos el­fog­laltságot, így kerültem kapcsolat­ba a Lepramiszióval. *Dobos Károly*, azóta már elhunyt református lelki­pásztor olyan lelkesen és szakszerű­

en vezette akkor ezt a mozgalmat, hogy engem is magával ragadott, hiteles szolgálata pedig meggyőzött arról, hogy felelősségünk van a más kultúrákban élő, más vallású embe­rek iránt, legfőképpen pedig azokért, „*akik testvéreink a hitben*” (Gal 6,10). Az elmúlt évig dolgoztam rendsze­resen a Lepramiszióban, és ma is kö­zülük valónak vallom magam.

A fenti, Pál apostoli felszólítás az Evangélikus Külmisziói Egyesületben végzett munkám alapja is. Az összezsugorodott világban Jézus Krisztus megváltói munkájáról szin­te már mindenütt hallottak, de a lel­ki segítség mellett a testi szükségle­tek kielégítése is fontos feladat. Öröm volt számomra az újjáalakul­ás 1991-ben, kezdetektől benne volt­am a vezetőségben, ám 1998-tól a szervezőtitkári szolgálatot is rám bízták. Ez elsősorban a külmiszió belföldi feladatainak ellátásából áll: konferenciák, csendesnapok, gyer­mek­táborok, külföldi vendégek szol­gálatának szervezése tartozik te­vékenységeim közé. Törekedtem mindig az evangélikus identitás megtartására az egyesület munkájá­ban is, így javasoltam – nem személyválogatással, hanem a Szentlé­lek útmutatásával – igehirdetőket, előadókat a konferenciáinkra, kelen­földi, majd Üllői úti estéinkre.

A vezetőség tagjaival jó együtt dolgozni, jó egyetérteni, együtt imád­kozni.

Hálát adok Istennek, hogy ebben a munkában értelmet adott nyugdí­jas éveimnek is, és kérem őt, hogy áldja meg egyesületünket, hogy sike­rüljön találnunk alkalmas fiatal utó­domul.

■ BENCE ZSÓFI IMRÉNÉ, „ÁGNES NÉNI”

„Ilyen körülményekkel az ember nem találkozik Magyarországon. Olyan rongyokban járnak a gyerekek, amilyeneket mi portörölsre sem használunk, maguk alá vizelnek, mert nincs, aki elvigye őket WC-re, folyton taknyosak, mert az otthonnak még zsebkendőre sincs pénze...”

Bence Zsófi Anna gyógytornász, az EKME Kenyában szolgáló önkéntese

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) „pólóakciót” hirdet, hogy karácsonyra – a Bence Zsófi által megismert – kenyai árvaházban élő gyermekeknek ruhaneműket ajándékoz­hasson.

Az akció keretében az EKME nem ruhát gyűjt, hanem azt kéri, hogy az akcióban részt vevők a no­vember 16-tól bevonásra kerülő 200 forintos bankjegyeket gyűjtsék, s az összegyűlt bankjegyeket, illetve az el­lenértéküket november 30-ig juttas­sák el az Evangélikus Külmisziói Egyesülethez (EKME, 1085 Budapest, Üllői út 24.).

További információ, illetve átuta­lási csekk az alábbi címen kérhető: bencez.sofi@t-online.hu.

Megköszönve az akcióban részt vevők adományait:

az EKME vezetősége

► Az Evangélikus Külmisziói Egyesület újkori történetének meghatározó alakja *Brebovszky Gyula*, az egyesület tiszteletbe­li elnöke. Ő az, aki a rendszervál­tas után szorgalmazta a szol­gá­lat újraindítását. Ebben erősen támogatta – a lelkész­ársakon, a barátokon túl – felesége is. *Rad­nóti Ilona*, aki több mint öt év­tizede áll hűséges társként az el­nök élete és szolgálata mögött, maga is a Külmisziói Iskola hallgatója volt egykor. Kevesen tudják azonban, hogy *Brebovszky Gyula* már orosházi gimna­zistaként arra készült, hogy a vi­lág egyik távoli pontján hirdes­se majd Isten igéjét.

– Az ébredési időszak neves evan­gélizátorai közül *Sréter Ferenc* járt ná­lunk Orosházán 1939-ben. Igehirde­tésében különös hangsúllyal tett bi­zonyyságot a külmisziói szolgálat fontosságáról. Beszéde megragadott. Ettől kezdve kerestem a módját, ho­gyan mehetnék én magam is a kül­miszióba. A szintén Orosházáról származó *Csepregi Béla* azt tanácsol­ta, hogy előbb iratkozzam be a hit­tudományi egyetemre, s végzett lel­kipásztorként jelentkezsem majd külszolgálatra. Teológuséveim alatt természetesen tagja lettem a teoló­gusok missziói körének, amely már korábban is figyelemmel kísérte *Ku­nos Jenő* Kínában végzett szolgálatát.

► A centenáriumi konferenciára érkezett külföldi előadók kö­zül *Heikki Hilvóval*, a Finn Missziói Társaság (FELM) Ázsia-koordinátorával néhá­nyan szinte baráti kapcsolatot ápolnak. Már a repülő­téren záporoztak a kér­déseik: „Hogy van Ta­más? Mi van Jánossal?” Nem véletlenül, hiszen finn vendégünk már negyedik alkalommal járt Magyarországon. A nevek a nyári konfe­renciákon általa megis­mert fiatalokra utal­tak. Heikki mindig szí­vesen jön Magyaror­szágra. Úgy tartja, mi magyarok nagyon ba­rátságosak vagyunk. Heikki pedig rendki­vüli kedvességgel tud­ja ezt elhíttetni velünk. Önmagunk dicsérete helyett azonban in­kább arról az országról kérdeztem, ahol misszionáriusként töl­ött el – feleségével együtt – tizennégy évet.

– Tajvanon, a több mint húszmil­liós szigetországban éltem. Különbö­ző gyülekezetekben szolgáltam a he­lyi, bennszülött lelkészek munka­ársaként. A legalapvetőbb munká­kat végeztem: evangélizáció, gyüle­kezeti szolgálatok.

A kapcsolattartás, a levelezés nehéz­kessé, aztán teljesen lehetetlenné vált a Kína és Japán közt kitört hábo­rú miatt. A misszió ügyéért így talán még inkább felelősséget éreztünk.

– Az 1947-ben Fótón tartott kül­misziói konferenciára – úgy tudom – már az egyesület vezetőitől kapott meghívást.

– Ez az együttlét azért is volt jelen­tős, mert ekkor született döntés ar­ról, hogy meg kell indítani a kül­misziói képzést. Végzett lelkész­ként én is itt folytattam volna tanul­mányaimat. Ám a sorsom másként alakult. Vártuk a kínai szolgálatából hazatérő Kunos Jenőt, hogy vegye át az iskola irányítását, ő viszont nem kapott a kommunista vezetőktől be­utazási engedélyt a saját hazájába.

– *Keveházi László egy levelet idéz a Kit küldjek el? címmel megjelent, Kunos Jenő életét feldolgozó könyvében. Az Amerikában menedéket talált misszionárius a következőképpen fogalmaz: „Úgy látszik, nem vagyok a magam ura. A piros és zöld útjelzőt Isten igazítja.” Vajon a külmisziói szolgálat iránt eltökélt, fiatal Brebovszky Gyula hogyan fogadta el Is­ten kezéből a tervek meg­hiúsulását?*

– Lelkesszé szentelése­m óta a pásztori szolgálat betöltötte az élete-

– *Evangélizáción érthetjük az utca­missziót is? Megengedett ez Tajvanon?*

– Igen, lehetséges, de Kínában, a szárazföldön már nem. Ott óvatos­nak kell lenniük a keresztényeknek. Nem mehetnek ki az utcára prédikál­ni, téríteni.

FOTO: LUKÁCS GÁBI

– *Milyen eredményt értek el az ut­cai misszióval?*

– No, ezt nehéz megmondani. Merthogy a kínai ember alapvetően udvarias. Mosolyog rád, elfogadja a keresztény brosúrát, amit oszto­gatsz, sőt megígéri, hogy eljön az is­teniszeretleti alkalomra, aztán persze sosem látod. Az az igazság, hogy na­gyon kicsi a keresztények száma Taj-

met. Nyugdíjba vonulásomig, 1994-ig örömmel és belső békességgel lát­tam el ezt a küldetésemet. Ám a kül­miszió iránti elköteleződése­m soha­sem szűnt meg. Ahol csak lehetett, tartottam előadásokat a távoli tája­kon végzett evangélizációs szolgálá­tokról. *Ferenczy Zoltán*, a Külmisziói Iskola egykori igazgatója gyakran hívott Budapestre, hogy beszéljek a külmiszióról. Hittanórákon min­dig megosztottam missziói történe­teket a gyerekekkel. Diafilmeket ve­titettem a fiataloknak. *Dr. Nádosy Fe­renc* orvos által szétküldött missziói körleveleket próbáltam terjeszteni. Sok kedves testvérral – többek kö­zött *Fabiny Tibor* professzor úrral, *Ács Gyula* tanító úrral – együtt igyekez­tünk életben tartani a külmiszió ügyét.

– *Nem volt ez kockázatos vállalko­zás a kommunista diktatúra idején?*

– Engem ezért nem bántott az ak­kori hatalom, de Nádosy doktor urat többször is beidéztek a rendőrségre, s megfenyegették. Bár nekem is lett egyszer kellemetlenségem. Kisráko­son, az egyik szórványomban tartot­tam missziói előadást. A szomszéd­ban élő lelkész ezt jelentette az Álla­mi Egyházügyi Hivatal illetékeseinek.

A „kétkarú

Beszélgetés H

vanon. És ami elszomorító, hogy nem is gyarapodnak a gyülekezetek. Az az evangélikus egyház, amelyhez tartoztam, kevesebb, mint kétezer ta­got tart nyilván. Nem tudom pontos­san, mi lehet ennek az oka. Bizonyá­ra az, ami itt Európában is gátolja a Krisztus melletti döntést. A kínaiak lelkesen „ameri­kanizálódnak”, vagyis jólét­ben szeretnének élni, mi­nél több dollárt keresni. Így a pénz utáni hajszában nem marad idejük arra, hogy lelki dolgokkal tö­rődjenek.

Azt hiszem azonban, hogy vannak mélyebb, spi­rituális akadályai is a ke­resztény hit elfogadásának. A tajvani emberek gyanak­vóak. Ősi hitvilágukból hozzák, hogy a szellemek­ről rettegniük kell. Úgy tartják, hogy az isteneknek, a lelkeknek fel kell áldozni­uk egy csomó mindent, hogy kiengeszteljék őket. Félnek egy újabb lekötö­le­ződéstől. És hát épp a ke­reszténység lényegét nem értik meg, azt, hogy Krisz­

tusban van az igazi szabadság.

– *Nem vette el a kedvét a tajvani szolgálatoktól ez az eredménytelenség?*

– Ott élni nagyszerű volt, kedvel­tük az ottani embereket. De termé­szetesen az, hogy a gyülekezeteink nem gyarapodtak, valóban komoly fejfájást okozott. Kicsi egyház, növe­kedés nélkül – ez bizony elégedetlené tehet. Isten azonban megenged

Evangélikus külmisszió

„Készítitek el...?”

László Gyulával

Emiatt aztán fél évre visszavonták tőlem a hitoktatói engedélyemet.

– *Mi készítette arra a rendszerváltás után, hogy szorgalmazza a külmissziói munka újraindulását?*

– Egyetlen mondat végezte ezt el

bennem. *Danhauser László* nyugalmazott lelkész, a MAHEM egykori titkára és elnöke kérdezte tőlem halála előtt nem sokkal: „Ti mikor készítitek el a missziót?” A rendszerváltást követően ugyanis akkor már több szervezet is megalakult egyházunkban. *Danhauser László* szavai megszégyenítettek. Hát akkor mi miért késlekedünk?! Megkerestem a

régi, missziós testvéreket, tárgyaltam egyházi vezetőinkkel, akik támogatták ügyünket. Százhusz embernek címeztem meg a körlevelet, amelyben meghívtam őket Kelenföldre, a Rádiómisszió gyűlésére. Itt alakult meg

1991. szeptember 7-én a MAHEM jogutódjaként az Evangélikus Külmissziói Egyesület.

– *Az egyesület centenáriumi ünnepsége a jövő jegyében zajlott. Külföldi és hazai előadók arra keresték a választ, hogy milyen új elvárásoknak, kihí-*

vásoknak kell megfelelnie az egyház missziói szolgálatának a 21. században. Hogyan látja elnök úr az egyesület elkövetkezendő száz évét?

– Nagy reménységem van a jövőre nézve. De elsősorban hálaadás él a szívemben, mert a jubileumi alkalmon meggyőződhettem arról, hogy vannak fiatalok, akik utánunk jönnek. Hozzánk – a régi generáció tagjaihoz

hasonlóan megértették Isten hívó szavát, és viszik tovább a külmisszió ügyét. Annál nagyobb ajándékot nem kaphattam Istentől, mint hogy megláthattam, erőfeszítésünk az egyesület újraindítása érdekében nem volt hiábavaló.

– *Végezetül hadd kérdezzem meg: van-e olyan tanács, amelyet szívesen továbbadna az új nemzedéknek?*

– A Krisztusban kapható bűnbocsánat hirdetését nem szabad abbahagyniuk. Mert a világnak erre van szüksége. Az ünnepi konferencián is szó esett arról, hogy a mai missziói szolgálatnak két arculata van. Az evangélium hirdetése mellett oda kell figyelni az embertárs testi, mentális szükségleteire is. Ez a szolgálat diakóniai aspektusa. Ez így helyes. A bibliaórai alkalmainkon ezért is gyűjtünk magunk is örömmel az EKME Kongóban támogatott árváinak megsegítésére vagy a kenyai nyomornegyedekben végzett szolgálatok számára.

Ám a test szükségleteinek megelégitése kevés. Ennek a világnak, benne minden egyes embernek a bűneiből való szabadulásra, megváltásra van szüksége. Ennek egyetlen útja Krisztus. Reánk az bizatott, hogy erről a Megváltóról tegyünk bizonyosságot a szó és a tett egységében. E kérdésben nincs különbség 19. századi vagy 21. századi misszió között. Őt – Krisztust – kell hirdetnünk az idők végezetéig!

■ BPM

Reménységgel a jövő felé

► *Ifj. Bonnyai Sándort* sokan az egyesület Benjáminjaként tartják számon. A Békéscsabán élő fiatalember néhány évvel ezelőtt, gimnazista diákként még „csak” résztvevője volt a külmissziói gyermektáboroknak, mára azonban odaszánt vezetővé érlelődött. Idén kezdte meg tanulmányait a Szegedi Tudományegyetem szociális munkás szakán. Az alábbiakban pályaválasztásáról és arról vall, mit jelent számára a külmisszió.

– Elsősorban rászoruló gyermekekkel szeretnék foglalkozni. A békéscsabai evangélikus gimnáziumon keresztül – amely rendszeresen támogatja *Böjte Csaba* munkáját – már középiskolásként is megismerhettem az erdélyi árvák életét, lehetőségem nyílt nyári táborokban szolgálni közöttük. A velük töltött idő indított arra, hogy szociális munkás legyek. De azt sem tagadhatom le, hogy igen erős hatások értek a külmissziói gyermektáborokban is. Emelkszem, a legelső alkalommal az fogott meg, hogy ma már Afrikából kell jönniük a misszionáriusoknak, hogy az európaiakat Krisztushoz térítsék.

Bár vallásos családban nőttem fel, mégis az a konferenciái hét, az ott hallott dolgok, maga a légkör, amely körülvevett, az hozott nagy változást, fordulatot az életembe. Azóta tudatosan élem meg a hitemet, s így választottam meg a hivatásomat is. Úgy vélem, nem muszáj mindenkinek lelkésznek lennie, hogy segíthesen az embereknek. Sőt éppen a százéves ünnepségen hallhattuk, azt hiszem, a bajor missziói igazgatótól, hogy éppen a civil szakmákban dolgozókra van égető szükség. Ha Isten úgy adja, attól sem zárkózom el, hogy Afrikába menjek szolgálni.

Esetleg ott, azok közt a fekete, árva gyermekek közt, ahol most *Bálintné Kis Beáta* él, de bárhová, ahová küldetést kapok....

Persze külmissziós nem csak kint lehet az ember, hanem itthon is. Annyi módja van a szolgálat támogatásának! Békéscsabán például van egy missziói kör, amelynek tagjai rend-

szeresen imádkoznak az evangélium terjedéséért, a távoli vidékeken élőkért, ott szolgálókért, adományt gyűjtenek... Tervezem, hogy csatlakozom az alkalmihoz.

Nagyon szeretnék pártfogó is lenni, vagyis egy afrikai árvát rendszeresen támogatni. Ehhez előbb fel kell mérnem az anyagi lehetőségeimet. Diák vagyok, így nem tehetek felelőtlen vállalat. De megpróbálok úgy spórolni, hogy a nálam nagyobb ínségben élőknek is jusson.

Kérdezték tőlem, hogy mi fogott meg engem az egyesület ünnepi konferenciáján. Két dolog: egyrészt az őszinte hangvétel, amely különösen a finn vendég előadásából áradt. Másrészt a tanzániai lelkész mosolyát hoztam magammal. Megfigyeltem márt más alkalommal is, hogy az afrikai emberek szinte mindig mosolyognak. Pedig volna okuk a keserűségre. Itt nálunk mindenki panaszkodik, beteg... ők pedig – minden nyomorúságuk ellenére – találnak okot az öröme.

„A” szeretet

László Hilvóval

ilyen aszályos, kudarcos idöket. Én pedig megértettem, hogy ne a körülményekre nézzek, hanem végezzem a dolgomat. A többi az ő titka. Reménységem, hogy az eredménytelenség látszata mögött ő már jót készít.

– *Visszatérése óta a FELM Ázsia-koordinátoraként szolgál. Az Önre bízott országok mindegyikében ilyen „eredménytelen” az evangélium terjesztése?*

– Épp ellenkezőleg! Kínában és Hongkongban egyre szaporodnak a gyülekezetek. Nepálon pedig érezhetően söpör végig a Szentlélek szele. A keresztények száma harminc év alatt – kimondani is jó! – tizenötezer-szeresére nőtt!

– *A misszió „frontharcosából” imár Hilvo úr is hátvéd lett, a FELM központi irodájában dolgozik. Mennyire támogatják a finn gyülekezetek a misszió ügyét?*

– Engem is meglep időnként, hogy anyagiak tekintetében a Finn Missziói Társaság viszonylag jól áll. A hívek felismerik e szolgálat szükségességét. Ám kritika is éri a munkánkat. Sokan úgy tartják, hogy már nem azt a missziói munkát végezzük, amit elődeink több évtizeddel ezelőtt. Nem is szeretnék, hogy misszionáriusoknak nevezzenek bennünket, helyette inkább egyházi munkásoknak, gyülekezeti munkatársnak hívják az Afrikában, Ázsiában szolgáló kollégáinkat.

– *Nem az az oka ennek, hogy a külmissziói munka kezd egyre inkább karitatív jelleget öltetni?*

– Nincs feszültség a missziói evangélizálás és a diakónia, vagyis a szeretetszolgálat között. Sőt a kettő

szorosan összefügg. A jubileumi alkalmon említettem is az előadásomban, hogy a krisztusi szeretet kétkarú: az egyikkel átéleli az embertársat, és megosztja vele az Úr Jézus Krisztusban való üdvösség üzenetét, a másikkal pedig emeli a megalázottat, élelemhez juttatja az éhezőt, letörli a síró könnyét.

– *Hadd tereljem itt egészen személyes síkra a beszélgetésünket. A konferenciát megelőző napon lehetősége nyílt ellátogatni a Terror Háza Múzeumba. A kijáratnál álló vendégkönyvbe csak egy sort jegyzett be: „Nincs szó, mit írhatnék, csak a könnyek.”*

– Ott a múzeumban sok mindent megértettem. Egyrészt rájöttem, hogy mi, finnek mitől menekültünk meg. De főleg megértettem azon emberek érzéseit, akik azt mondják: nem tudnak megbocsátani. A szívük telve van keserűséggel és jogos haraggal. Ezeket az embereket nagy empátiával kellene átölelnünk és segítenünk abban, hogy – miközben nem szabad, hogy valaha is elfelejtsék mindazt, ami történt velük – mégis meg tudjanak bocsátani. Mert ha a gyűlölet és dühöt melengetjük a szívünkben, az bennünket tesz tönkre. Nem szabad, hogy továbbra is olyan indulatok uralkodjanak rajtunk, amelyek rombolóak. Ellenkezőleg, olyan konstruktív, építő jellegű emlékezetet kell öriznünk, amely a javunkra válik. Tanulva a múlt borzalmaiból, Istentől kapott bölcsességgel azon kell munkálkodnunk, hogy a ránk bízott fiatalok boldogabb életet élhessenek, mint mi, az előttük járt nemzedék.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Krisztusban kedves Testvéreink!

Sok szeretettel küldjük üdvözlésünket Kongóból, a Tanganyikató mentén elterülő egyházkerületünkből.

Örömmel értesültünk ünnepekről, egyesületetek születésének századik évfordulójáról. Ez az alkalom jó lehetőség arra, hogy dicsérhessétek az Urat, aki elkísért utatokon, ahogyan egykor Izrael népét is kísérte Egyiptomból az ígélet földjére.

Nem tudták az induláskor, hogy hogyan érik el az úti célt, de bíztak Isten szavában, hogy vezetésével megérkeznek Kánaánba, az ígért földjére. Miközben nehézségekkel kellett szembesülniük, meg-megtorpantak, hitükben fogyatkoztak, pusztai vándorlásuk során mégis mindig a hűséges Istenre hagyatkozhattak. Negyven év kerülőútjai után végül célhoz értek.

Isten vezetése alatt járunk ma is, bárhol élünk is e világban. Ezért adhatunk hálát Istennek értetek ezen a jubileumi alkalmon: Megköszönjük, hogy száz éven át megőrzött benneteket.

Imádságban veletek vagyunk; tanulunk hitetekből, missziói elkötelezettségetekből.

Isten áldása kísérje szolgálataitokat a mi Urunk Jézus Krisztus által.

MWAMBA SUMAILI RENÉ
püspök

Nagy távolságok kis helyen

Hogyan lehet néhány négyzetméternyi területen a magyar evangélikus külmissziói munkát bemutatni? – morfondíroztam, ahogy az Evangélikus Országos Múzeum „...minden népet” című, október 9-én nyílt kiállítására felé igyekeztem. A szervezőknek sikerült.

A kiállítás első felében alapos történeti áttekintést láthatunk, olvashatjuk az 1756 és 1947 között külföldön szolgáló magyar misszionáriusok rövid életrajzát, illetve a szolgálatuk idejéből származó, vitrinben kiállított tárgyak segítenek némi fogalmat alkotni a sokszor nagyon nehéz viszo-

nyok között végzett munkáról. Emelítsük meg a nevüket: *Pilder György, Böhm Sámuel, Kunst Irén, Pauer Irma, Hermann Adolf, Roth Henrik és Kunos Jenő*.

A tárlat másik felében molinókra nyomtatott fényképek sokasága repít Pápuaföldre, ahol *Bálint Zoltán* és felesége, *Beáta* szolgált, de „elutazhatunk” Indiába is, ahol *Jó András* és *Angelika*, valamint *Mesterházy Balázs* és *Andrea* tanított évekig. Természetesen nem maradhat ki a Bálint házaspár jelenlegi szolgálati helye, Kenya sem.

■ BODA ZS.

Gáncs Péter misszióért felelős püspök a kiállításmegnyitón

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

Tíz gyönyörű nap a gyimesi és moldvai csángók között

Minden 2005-ben kezdődött, amikor csatlakoztunk a Moldvai Csángó Magyarok Szövetsége által elindított keresztszülőprogramhoz. Ennek keretében vállaltuk, hogy egy moldvai gyermeknek a magyar oktatásban való részvételét anyagiilag támogatjuk. Tudtuk, hogy él Moldvában (Magyarfaluban) egy *Táláz Gyula* nevű kisfiú, aki a mi segítségünkkel az iskola után magyar nyelvű foglalkozáson vehet részt.

Mégis éveken keresztül személytelenül történt minden, tavasszal és ősszel befizettük a szövetség által küldött csekket, és ezzel a mi részünkről elintéztünk tekintettük a dolgot, mondván: teljesítjük a vállalásunkat.

Ez az ügy igazából a tavalyi, kőszegi Szélróza találkozón kezdett élettel megtelni, amikor *Végh Szabolcs* barátunk felhívta a figyelmünket egy egyszerű előadásra. *Bakay Péter* tartott képes beszámolót arról, hogy neki mit is jelentett, mit is adott az az év, amelyet a gyimesi pásztorok között töltött el. Ősszel Péter – meghívásunkra – eljött Pécsre is, és feltette a kézenfekvő, magától értetődő kérdést: sosem gondoltunk arra, hogy személyesen is megismerkedjünk a keresztfiunkkal?

Így indultunk útnak szeptember 7-én. Eredetileg hárman mentünk volna – Bakay Péter, a férjem és én –, hogy tíz napot töltsünk a gyimesi és moldvai csángók között, majd csatlakozott hozzánk *Boros Miklós* barátunk, akinél – véleményem szerint – senki sem tájékozódik jobban térkép nélkül Erdélyben.

Gyimes

Nehéz szavakkal visszaadni, hogy mit is éltünk át négyen ezen az úton. Istenélmény volt. Minden pillanata.

Késő este érkezünk meg Gyimesközéplekora, Sötétpatakára. Az éjszakát még a faluban töltöttük, a vendéglátó pásztorcsalád falu széli házában, majd másnap indultunk fel a hegyre, ezernégyszáz méter magasba, Bodorvészbe.

Ott voltak a mi pásztoraink, akik megosztottak velünk mindent: kalibát (faház, amely egyetlen helyiségből áll), asztalt, ételt (csángó tortát, puliszkát, csihánlevest), italt, jóked-

vet. Még a munkába is bevontak, játékos szeretettel, a fiúk segítettek a teheneket terelni, én *Mancinak*, a pásztor feleségének igyekeztem a hasznára lenni. Manci egyik este mosolyogva így nyugtázta aznapi tevékenységemet: „No, ma már nem tesznek munkára!”

Szent György napjától Szent Mihály napjáig a pásztoember a hegyen él. Gyönyörű, hogy ezek az emberek nem úgy használják a naptárt, ahogyan mi, hanem a katolikus ünnepeket hívják segítségül, ha meg akarnak adni egy időpontot.

Szó szerint kiszakadva és felül-emelkedve a hétköznapiakon ott a hegyekben érzi meg az ember, hogy mit is jelent a teremtettség részének

lett, gondoljuk végig, hogy mennyire nehéz a sorsuk, életük: szembe kell nézniük medvével, farkassal, viperával, a mindennapi elvégzendő feladatokkal, a kemény, kétkezi munkával.

A fogyasztói társadalom „áldásaiból”, mindabból, ami bennünket itthon nap mint nap szórakoztat, ami a kényelmünket szolgálja, hozzájuk szinte semmi nem jut el.

Kemény, nyers világ, de az ott élő embereknek hatalmas szívük van; nem kérdés, hogy a karácsonyra félértett kecskehúst szeptember közepén hozzák a faluból,

és elkészítik vendégeiknek. (Mentésünkre legyen mondva, csak másnap jöttünk rá, hogy este megettük a karácsonyi vacsorájukat.)

Moldva

A Gyimesi-szoroson keresztül ereszkedtünk le a Kárpátok keleti lejtőire, és értük el Moldvát. Még Gyimesben mondtam nekem egy természetes asszony, hogy őket azért „híjják” csángóknak, mert „elcsángáltak”.

A moldvai magyarok csoportjai több hullámban, más és más történelmi események hatására lépték át a Kárpátokat, és találtak menedéket azon a vidéken. Az utolsó, nagy hullám a csikmadéfalvi veszedelem után volt.

1762 áprilisában *Mária Terézia* utasítására megkezdtek a székely helyőrség felállítását. 1764. január 7-én Madéfalván összegyűlt kétezer-ötszáz csíki székely, hogy tiltakozzék a sorozás ellen. Az éj leple alatt az osztrák katonaság a becslések szerint háromszáz-négyszáz fegyvertelen székelyt gyilkolt le ártatlanul. Ez a mészárlás megtörte az ellenállást, és a székelyek tömegesen vándoroltak ki Moldvába, majd onnan Bukovinába.

A cikk megírása óta történelmi eseménynek adott otthont a csángóföldi Lábnyik falu. Október 18-án *A moldvai csángók* címmel tartott két-napos konferencia keretében *Cserháti Ferenc* esztergomi segédpüspök és *Petru Gherghel* jászvásári (iași-i) római katolikus püspök együtt mutatott be kétnyelvű misét a Bákó megyei településen.

Sajtkészítés a kalibában (Gyimes – Bodorvész)

ikus változatát beszélik, amire pedig nincs kifejezésük, azt a román nyelvből veszik át.

Hegyesi Atilla és felesége, *Melinda* tíz éve kezdte el azt a munkát, amelynek lényege a magyar nyelv megőrzése a moldvai csángók között. Ma már huszonegy moldvai faluban van magyar oktatás. Erre heti három órában az állami iskoláztatás keretén belül is van lehetőség. Amit a szövetség kínál, az az iskola utáni magyar nyelvű foglalkozás. Öt faluban található már Gyerekek Háza is, ahol a magyar anyanyelvű tanárok élnek és dolgoznak. Ezek az új vagy felújított házak csak adományok segítségével készülhetnek el.

Magyarfalva a legtavolabbi moldvai magyar település, hétszáz kilométerre van a battonyai határtól. A faluban két tanárnővel találkoztunk: a gyergyószentmiklósi *Gál Veronikával*, aki már második éve tanítja a gyerekeket, és *Komáromi Rebekával*, aki Budapestről költözött oda, hogy ezt a nemes ügyet támogassa. Magyarfaluban száznegyvenhat gyermek vesz részt a foglalkozásokon. Az ő helyzetük szerencsésnek mondható, mert nincs különösebb ellenállás a katolikus atya részéről, és nem

rossz a kapcsolat az állami iskolában tanító pedagógusokkal sem.

Ez nincs mindenütt így. Más falvakban az év elején magyar oktatásra beiratkozó gyerekek közül többen lemorzsolódnak, mert megszegyenítik őket a tanárok román társaik előtt. Somoskán pedig a plébános megtagadja azoktól a családoktól az áldozást, amelyekről tudja, hogy gyermekeik magyarul tanulnak. Mindezek ismeretében még inkább tiszteletreméltó, hogy vannak emberek több száz kilométerre hazánktól, akik ragaszkodnak a magyar nyelvhez, még ha ez sokszor megsegényítéssel, megalázással jár is.

Szeptember 12-én, Mária ünnepén értünk Magyarfaluba. Az ün-

nepi misén mi is részt vettünk, igaz, egy szót sem értettünk belőle, mivel – *Camilli* jászvásári püspök 1889-es pásztorlevele óta – a mise és az imádságok csak románul hangozhatnak el. Hiába kérik az ott élők, hogy saját anyanyelvükön legyen a mise – ez *Luthernek* szép feladat lenne –, folyamatosan elutasítják kérésüket.

Utunk itt céljához ért. Találkoztunk a keresztfiunkkal és édesanyjával, és a Magyarországról vitt adományokat – egyebek között füzeteket, könyveket, fogkeféket, tollakat, ceruzákat – odaadtuk a két tanárnőnek: önállók, a Gyerekek Házában vannak a legjobb helyen.

Köszönjük *Kákay Istvánnak*, az országos iroda igazgatójának, hogy támogatja utunkat, köszönjük azoknak a pécsi gyülekezeti tagoknak, akik adományaikkal segítették a Moldvában folyó munkát.

Köszönjük az apácai lelkész házaspárnak, *Simon Lászlónak* és *Nagy Ildának*, hogy a hazafelé vezető úton náluk nyitott parókiaajtó és terített asztal várt bennünket.

Köszönjük szüleink segítségét, *„Tündér Lalának”* a tárcás mosógépet, amely most gyimesi pásztorgúnyák tisztításában játszik nélkülözhetetlen szerepet.

S mindenenken túl köszönjük az Istennek, hogy megáldotta ezt a kezdeményezést!

■ NÉMETHNÉ TÓTH SZILVIA

Mária-napi szentmise Magyarfaluban (Moldva)

FOTÓK: NÉMETH ZOLTÁN

lenni. Ha szomjas, a forráshoz kell elgyalogolni vízért; reggel-este meg kell fejni a teheneket, majd a tejből sajtot kell készíteni minden áldott nap. Az állatokat el kell látni, esőben, szélben, rekkenő hőségben kilométereket kell gyalogolni, hogy mindig friss füvet legeljenek.

A mai kor emberének nehéz elképzelni, hogyan is lehet az estét eltölteni, ha csak két gyenge petróleumlámpa világít, ha nincs más, csak a süvítő szél, a csillagos ég a kalibán kívül, és a másik ember a kalibában.

Gyönyörű estét töltöttünk velük. A csángók szeretnek egymással évdőni – „evődni”, ahogy ők mondják –, viccelődni, és ebbe minket is bevontak.

Nem szeretném elkövetni azt a hibát, hogy túl romantikus képet festek róluk: minden szépsége mellett kemény, nyers világ az övék.

Az alkoholnak, cigarettának, kávénak nagy szerepe van, nem telik el egyetlen nap sem ezek nélkül. Mielőtt azonban pálcát törnénk a csángók fe-

osztották velünk, előszedve a karácsonyra eltett kecskehúst is, és gyakran csak utánunk, az általunk megmaradt maradék elfogyasztásához ültek az asztal mellé.

Jézus azt mondja: az asszony mindenkinél többet dobott a perselybe, mert szegénységéből mindenét beledobta, amije csak volt. Ez történt velünk is, a legtöbbet kaptuk azoktól az emberektől, mert mindenüket megosztották velünk, amijük csak volt.

Még oldalakon keresztül lehetne színezní a szeretet sokféle megnyilvánulását, amelyben részünk lehetett, de nézzünk inkább a dolog mélyére: mi is történt, illetve mi történik hasonló helyzetekben.

Aki a feleslegén túl ad, pláne, ha mindenét adja, önmagát szolgáltat-

ja ki, önmagát veszélyezteti, tulajdonképpen önmagát adja oda.

Ha a feleslegemből adok, vigyázok arra, hogy veszélybe ne kerüljek, kockázatot ne vállaljak, ilyenkor védem, „visszatartom” önmagam. A feleslegemből adott pénz, idő, étel-ital vagy bármi nem más, mint a biztonságom, a védettségem ára. Amit hajlandó vagyok kifizetni azért, hogy békén hagyjanak, hogy nyugodt legyen a lelkiismeretem, hogy ne kelljen túlzott kockázatot vállalnom. Látszólag adok az enyéből, valójában fizetek azért, áldozok arra, hogy amim van, ami az enyém, továbbra is biztonságban legyen.

Ha feleslegemből adok, védem, visszatartom önmagam, ha többet adok a feleslegemnél, önmagamot

adom a másiknak, a másikért. Legyen szó pénzről, ételről-italról, a kényelemről, az otthonomról, az időmről, a testi, lelki energiámról. Amikor a másik ember védelme vagy megsegítése érdekében a megélhetésével, az állásával, adott esetben az életével játszik az ember. Hogy hol húzódik a határ sok és kevés között, nem mennyiség kérdése, hanem hogy mennyire vagyok képes kockázatot vállalni a másikért, képes vagyok-e odaadni önmagam.

Nem csupán az özvegyasszony két filléréről szóló történet alapján hordoz mély teológiai, evangéliumi üzenetet ma is minden olyan helyzet, amelyben feleslegénél többet ad valaki a másikért, másíknak. Pál a 2Kor 8,9-ben írja: „*Mert ismeritek a mi*

A templom perselyébe dobott teljes vagyon – az a bizonyos két fillér – valóban mindennél nagyobb áldozat. Katarzis van ebben a történetben.

De még ennél is nagyobb katarzis, amikor valaki nem egyszerűen a persely mellett állva kívülről nézi, ahogy egy élettelen, személytelen tárgy – a persely – elnyeli egy szegény ember összekuporgatott vagyonkáját, hanem egészen közelről éli át, személyesen, belülről, részévé válva a történetnek. Amikor az ember feneketlen persellyé válva azt éli át, hogy egy másik ember szegénységéből mindenét megosztja vele, amije csak van.

Gyimesben és Moldvában nálunk sokkal szegényebb, sokkal nehezebb helyzetben lévő emberek vendégei lehettünk. Még soha nem voltunk ilyen gazdagon megvendégelve. Nem azért, mert gazdagon terített asztal mellé ültettek vagy baldachinos ágyba fektettek minket. Hanem mert mindenüket, amijük csak volt, meg-

A csángó asszony két fillére

Lk 21,1–4

Urunk Jézus Krisztus kegyelmét; hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.”

Amikor valaki feleslegénél többet ad nekünk, akkor ez nem katartikus élmény, életre szóló emlék csupán, hanem annak bizonyítéka, valósága, hogy a megváltás kétezer évvel a názáreti Jézus után, ma is része az életünknek, érthető és önmagunkra értelmezhető. A csángók szegénységükből gazdagon terített asztala nem felidézi csupán az ismert bibliai igéket, hanem egyenesen az evangélium, a kegyelem részeseivé, szereplőivé tesz minket.

Innen nézve egészen különös élménnyel gazdagodhat minden egyes úrvacsoravétel. Az íztelen, szagtalan kicsiny falat ostya, a kortyintásnyi fanyar bor. A mellé a Jézus mellé ülhetünk asztalhoz, aki feleslegénél messze többet, szegénységéből mindenét nekünk adta, amije csak volt.

■ NÉMETH ZOLTÁN

Őszi levél oltalomkeresőknek

Kezébe vette festőecsetjét az Isten, s alkotott. Jelképes vonásai jókedvet és lendületet tükröztek: bordó, rozsdabarna, aransárga színekben pompáztak a fák. Szelídesztenye koppant a tarka levelekkel borított kövön. Fázósan húzta össze magán a kabátját az, aki az utcára lépett.

Valójában semmi különös nem történt, csupán – ahogy mindig – ebben az esztendőben is csendesen beköszöntött az őszi, búcsút intve a búzamezőnek, napraforgóvirágnak, pirosuló pipacsnak s a tó vize simogató hűvösének. Bár az igaz, hogy idén meglepően zord, morc ez az évszak, olyannyira, hogy akad, aki már be is fűtött, mert különben dideregne, lehet, talán megmacskásodna keze, lába. Ám ezt a kellemetlenséget még könnyű orvosolnunk: elő a sapkával, sállal, meleg pulóverrel, és máris szebb az életünk!

Ami rosszabb ennél, az, amikor valakinek a szíve didereg. Ez persze bármikor megeshet. De ilyenkor, a szomorúan szép őszi idején talán még inkább igaz, hogy nemcsak a test, de a lélek is melegségre vágyik. Van, aki ilyentájt a vágy vörösével festené színe-sebbre napjait, bizton akadna, aki a csokoládé barna színét, vagy a mézre hajazó bort csodálná meg közelebről napra nap.

De előbb-utóbb rájönnek, és mi is rájövünk mind: ezek egyike sem megoldás. Csak pótszer. És akkor tán épp *Sík Sándor* sorait idézve kiáltunk az egyedülihez, aki értünk valóban tenni tud: „*Add meg nekem, ó meleg Isten, Szívem rajtad fölmelegítem...*”

Mert vannak helyzetek – baleset, gyász, szenvedélybetegség rab-sága, magány feneketlen mélysége –, amikor a jól ismert, sokat mondogatott közhely igazsággá válik, amikor „kénytelenek va-gyunk” beismerni, hogy csak Isten az, aki segíthet, mert életünkben megtapasztaljuk az ige igazságát: „*Csak Istennél csendesül el lelkem, tőle kapok reménységet. Csak ő az én kösziklám és szaba-dítóm, erős váram, nem ingadozom. Istennél van segítségem és di-csőségem, erős sziklám és oltalmam az Isten.*” (Zsolt 62,6–8)

De ehhez az első lépést nekünk kell megtennünk. Kérni, kiál-tani. Ahhoz az Istenhez, aki minden ősszel újra meg újra alkot. Jel-képes ecsetvonásai jókedvet és lendületet tükröznek: bordó, rozsdabarna, aransárga színekben pompáznak a fák. Szelídesz-tenye koppan a tarka levelekkel borított kövön. Fázósan húzza össze magán a kabátját az, aki az utcára lép. És akinek most épp a szí-ve és a lelke didereg, bátran keresse Atyját. Nála és általa a Fiú-ért most is, mint mindenkor, menedéket, oltalmat, választ és vi-gaszt talál.

GAZDAG ZSUZSANNA

Imádságmozaik II.

Amikor *Madocsai Miklós* lelkész testvérünk nyugdíjba ment, a bu-davári bibliaórás gyülekezet szokatlan ajándékkal köszönte meg hosszú szolgálatát. Mivel ismert volt Miklós imádságos élete, egy imazsámolyt kapott, azzal a kéréssel kiegészítve, hogy imádkoz-zon továbbra is a gyülekezetért.

A számoly azóta is használatban van. De *Madocsai Miklós* nemcsak gyakorolja a másokért való imádságot, hanem tanít is imád-kozni. Ehhez a keresztény egyház történetének ismert és nagy alak-jait hívja segítségül, azokat, akiktől ő is tanult. Így született meg

az *Imádságmozaik* című vá-logatás, amelynek most már a második kötetét is lapoz-gathatjuk és olvashatjuk, együtt imádkozhatunk azok-kal, akik a hitben előttünk jártak.

Az *Imádságmozaik II.* vá-logatás a 15–18. század ke-resztény imádságaiból. Se-gítség mindazoknak, akik nem tudják, mit és hogyan imádkozzanak, de a rend-szeresen imádkozók ima-életét is megfrissíti. Olyan, e korszakban élt keresztények-kei imádkozhatunk együtt, mint *Husz János*, *Luther Márton* vagy *Johannes Kep-ler*, *Zinzendorf* gróf, *Pázmány Péter* és *Árva Bethlen Kata*. Nem-csak evangélikusok vannak köztük, hanem reformátusok és római katolikusok is, hiszen az imádság ökumenikus közösségbe fűzi a keresztényeket.

Az *Imádságmozaik* ugyanakkor ismeretet is terjeszt, mert a ben-ne szereplők életrajza, a kor és a történeti háttér rövid ismerteté-se, a versidézetek évszázadok távolából is közel hozzák és élővé tes-zik a személyeket, így jobban azonosulni tudunk imádságaikkal.

Kincs ez az imádsággyűjtemény, öröm, hogy az első tizenöt szá-zad után sorra került az újkori rész, és *Madocsai Miklós* testvé-rünk tervbe vette a legújabb kori, egészen napjainkig nyúló válo-gatás, a harmadik kötet elkészítését is.

Az *Imádságmozaik* kötetei a Fébé Evangélikus Diakonisszaegye-sület gondozásában jelentek meg. Kaphatók az evangélikus köny-vesboltokban, a Fébenél és a szerzőnél.

BALICZA IVÁN

REMÉNYIK SÁNDOR

És a szívem is elhagyott engem

Mert bajok vettek engem körül, amelyeknek számuk sincsen, – utolértek bűneim, ame-lyeket végig sem nézhetek, – számosabbak a fejem hajszálainál, – és a szívem is elha-gyott engem. (Zsolt 40,13)

Ez a legnagyobb bűn.
Ez a legszörnyűbb büntetés.
S a legnagyobb nyomorúság is ez:
Elhagyott engem az én szívem is.

Ülök a puszta-homok közepén,
Csügged nehéz fejem.
Ülök, akár a kő,
Lomha, kietlen kő-mozdulatokkal
Tapogatom magam.
Vad-idegenül kutat a kezem
A hely körül,
Hol a szívemnek lenni kellene.

Nincs, nincs.
Elszállt, elillant az évek során.
Őszökkel, tavaszokkal,
Bűnökkel, bajokkal,
Vándormadarakkal.
Nem tudom, kivel, nem tudom, mivel,
Nem tudom, hogyan,
Micsoda percekkel, órákkal, tolvajokkal
Illant el, szökött el, tűnt el, párolgott el,
Hagyott el engem az én szívem is.

Még néha énekelnék.
Egyszerscak a dal torkomon akad,
Elfagy, kihűl,
Nem érzem szívemet a dal alatt.
Szólnék néha egy simogató szót,
Egyszerűt, tisztát, édest, meleget,
Vigasztalót.
Kimondom: koppan,
Értetlenül, csináltan, hidegen:
Nem szűrhettem által a szívemen.

Magamhoz vonnék néha valakit
Közel, közel,
Közel hozzám a félelmes magányba.
De szegett szárnyként visszahull a két kar,
És visszahull a nagy ölelés vágya,
A kitárt karok félszeg ritmusát
Nem a szív dirigálja.

Indul a kezem irgalomra is,
De nem dobban a mozdulatban semmi,
Csak pénz csillan: koldus kezébe tenni.
Zeng a köszönet: „Ezerannyit adjon...”
Nem, csak szívet, csak egy kis szívet adjon!

És imára is kulcsolom kezem,
Úgy esedezem szívetlenül – szívért,
Szárazon adom Istennek magam,
Hátha reám bocsátja harmatát,
És kinyílik a kőből egy virág.

Mert bajok vettek engemet körül,
És a bajoknak szeri-száma sincsen,
És utolértek az én bűneim,
És bűneim beláthatatlanok,
Hajszálaimmal el nem hullanak,
S elhagyott engem az én szívem is.

Nincs, nincs.
Elszállt, elillant az évek során.
Ó, bűnök, bajok, őszök, tavaszok,
Gyilkos órák, rabló pillanatok,
Suhanó szárnyú nagy sors-madarak,
Hová vittétek az én szívemet?
Hozzátok vissza az én szívemet, –
Szeretni akarok.

SEMPER REFORMANDA

rosszabb, némely szülő arra ösztönöz, hogy még csábítóbbak legyenek, meg-felelve a divat világa kihívásainak, hogy csak a világnak tessenek, előre halad-janak, és gazdagok legyenek, minden időben nagyobb figyelmet szentelve a testet, mint a lelket megillető gondoskodásnak. Nincs nagyobb tragédia a ke-resztyénségben, mint a gyermekek elkényeztetése. Ha segíteni akarunk a ke-resztyénségen, akkor mindennél bizonyosabb, hogy a gyermekekkel kell kezdenünk, amint ez a korábbi időkben is történt.”

► *Luther Márton: A házasság életéről (Reuss András fordítása)*

HETI ÚTRAVALÓ

„Íme, most van a kegyelem ideje!
Íme, most van az üdvösség napja!”
(2Kor 6,2)

Szentháromság ünnepe után az utol-só előtti megelőző héten az *Útmu-tató* reggeli és heti igéi erre figyelmez-tetnek: oda kell állnunk Isten ítélőszéke elé! „Mindnyájunknak meg kell je-lennünk a Krisztus ítélőszéke előtt, hogy mindenki elvegye jutalmát asze-rint, amit a testben cselekedett: vagy jót, vagy rosszat.” (2Kor 5,10; LK) Ám akik elfogadták Istennek az egyszülött Fiában megjelent kegyelmes szerete-tét, azoknak az ítéletnap üdvösség napjává lesz. Reformátorunk szerint: „Az a legjobb készenlét az ítéletnapra, ha valaki bűn nélküli életre vágyik. Hiszen az ítéletnap azért jön, hogy megváltson a bűntől mindenkit, aki erre vágyik. Krisztus azt mondja, hogy az ő eljövetele megváltás.” „Bizony, bizony, mon-dom tinéktek: mind, aki megtartja az én beszédemet, az halált nem lát örök-ké” (GyLK 702) Senki sem él s hal meg önmagának: „...*akár élünk, akár meg-halunk, az Úréi vagyunk.*” (Róm 14,8) Uralma alatt élünk már most; „*Mert az Isten országa* (királyi uralma) *közzöttetek van!*” (Lk 17,21) Jézus szavaiban s tetteiben és az ő követői életében; itt az Isten köztünk! Az Emberfia min-denki számára egy időben láthatóan, de váratlanul jelenik meg. Isten orszá-ga titkának megértése Jézus mindenkori tanítványainak megadatik, mert ná-luk a mag, Isten igéje „*jó földbe esett, és termést hozott, miután kikelt és szár-ba szökött*” (Mk 4,8), s folyamatosan termik hitük jó gyümölcseit. Az Em-berfia eljöttét megelőzi a nagy nyomorúság, amit az Úr megrövidít a válasz-tottakért. Megpróbáltatások érik őket, talán a vértanúságot sem kerülhetik el, de bizonyosságot tehetnek Jézusról, ezért „*mindenki gyűlöl majd titeket az én nevemért; de aki mindvégig kitart, az üdvözüi*” (Mk 13,13). Istenünk min-denkor hív s küld el embereket a szolgálatára, hogy hirdessék az örök élet evangéliumát. Így gondoljunk Isten iránti hálával az ötszázhuszonhat éve, november 10-én született *Luther Márton* életére és munkásságára! „*Nem ha-lok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit!*” (Zsolt 118,17) „*Ne feledkez-zetek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljetek éle-tük végére, és kövessétek hitüket. Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Különféle idegen tanításoktól ne hagyjátok magatokat félrevezet-tetni. Mert az a jó, ha kegyelemmel erősödik meg a szív.*” (Zsid 13,7–9b) Ezt erősíti meg az élet igéjének tanúja: itt az utolsó óra, mert sok antikrisztus támadt! Ismerjük fel a hazugot: „*Ez az antikrisztus, mert tagadja az Atyát és a Fiút*”; senki meg ne tévesszen minket, hanem maradjunk a Krisztusban! „*Az az ígért pedig, amelyet ő maga ígért nekünk, az örök élet.*” (1Jn 2,22.25) „*Íme, eljött az óra, és az Emberfia bűnösök kezébe adatik.*” Előtte háromszor imádkozott, és ezt tanácsolja: „*Virrazzatok, és imádkozzatok, hogy kísértés-be ne essetek.*” (Mt 26,45.41) Eljöttének óráját az Atya tudja csak, ezért Urunk háromszor mondja: „*Vigyázzatok!*” (Mk 13,33) Vigyázzatok, ezt kiáltják az ör-állók: „Kit vártok, itt van már közel!” (EÉ 493) Jöjj, Jézus!

GARAI ANDRÁS

Négyestés hitébresztő a protestáns szakkollégiumban

Első alkalommal szerveztek evangélikációs sorozatot a Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány 2006 februárjában megnyílt budapesti felsőoktatási szakkollégiumában. A tékozló fiú példázatáról református és evangélikus lelkészek beszéltek négy estén keresztül. A nyitóalkalmat *Jorsits Attila*, a kollégium evangélikus spirituális tartotta, a következő két estén pedig *Sóskuti Zoltán* és *Kovács Gergely* református lelkipásztor szolgált. Az utolsó, szerdai – úrvacso-

osztályt saját nyelvén megszólítani anélkül, hogy a kétezer éves üzenet csorbát szenvedne. Az úrvacsoraosztásban *Berta Zsolt* református lelkész is részt vett. A részt vevő diákok – háromnegyedük református, egynegyedük evangélikus – nagy száma azt mutatja, hogy hiányt pótol az esemény. A vezetőség úgy tervezi, a jövőben rendszeresebben ad majd helyet hasonló programoknak a már eddig is jól működő alkalmak (bibliai témájú

nyük van a hit és az élet kérdéseit vitató, komoly, az ő nyelvükön megszólaló csoportos és személyes beszélgetésekre – ez adta az ötletet a kezdeményezéshez. Azt nem tudhatjuk, hány tékozló fiú ülte végig ezeket az estéket, de afelől bizonyossággunk lehet, hogy Isten általunk szólítja meg a ránk bízottakat. Hol hatékonyabb ez? Kollégiumban vagy vasárnapi istentiszteleten? Kényelmes, meleg előadóteremben vagy hideg templomi padokban? Ezt sem

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

rával egybekötött – alkalmon *Fabiny Tamás* evangélikus püspök volt az igehirdető, aki nemcsak hitéről tett bizonysgot, hanem arról is, hogyan lehet a mai egyetemista kor-

tanórák, áhítat, bibliaóra, ima-kör, lelkigondozói fogadóórák) mellett. Jorsits Attila több mint egy-éves tapasztalata szerint a kollégium diákjainak nagy igé-

tudhatjuk biztosan. Aki viszont felhagy tékozlásával, annak már nem is a külsőségek lesznek fontosak, hanem az, ami hangzik, és ő, aki üzen. ■ H. H. Á.

Bábel énekelt

Kórustalálkozó volt az apropó, de igazi barátságok és testvériskolai kapcsolatok is szövődtek október 26–30. között a fővárosban, amikor a Deák Téri Evangélikus Gimnázium kórusa a neuendettelsauai Laurentius-Gymnasiumnak és a dániai Hjörning város Muldbjergskoljen iskolájának kórusát látta vendégül. Az Európai Unió Comenius projektje keretében *Hallasz-e engem? – Bábel énekel* címmel

zajlott rendezvény végén a mintegy százötven fős énekkar nagy sikerű zárókoncertet adott a Deák téri evangélikus templomban. ■ LUKÁCS GÁBRIEL felvétele

Horváth-Bolla Zsuzsannának a csütörtöki próbáról készített képes beszámolója, illetve a projekt felelőseivel, Sólyom Anikóval készített interjúja a www.evangelikus.hu honlapon olvasható.

Luther-fejtörő

Az alábbi kérdések segítségével felidézhetjük az ötszázhuszonhat évvel ezelőtt született reformátor életének egy-egy fontosabb eseményét, illetve a reformáció korát. Jó fejtörést!

zott, amikor viharba keveredett, és a lovas-kocsija árokba csúszott. Így kiáltott: „Szent Laurentius, ments meg!”

SZÓSZÓRÓ

Rovatgazda: Balog Eszter

1. Miért kapta Luther a Márton (Martin) nevet?

- a) Mivel november 10-én született, és másnap, Márton napján keresztelték meg.
- b) A Márton név jelentése röviden: harcias. Luther édesapja választotta, mert úgy látta, illik kisgyermekére ez a név.
- c) Luther a nevét édesanyjától kapta, akinek mindig is nagyon tetszett a Márton név.

2. Ebben a városban született Luther, és itt is halt meg hatvankét évesen. Melyik ez a város?

- a) Eisenach
- b) Erfurt
- c) Eisleben

3. Mint diák mellékmunkával keresett egy kis pénzt. Mit csinált pontosan?

- a) Templomot takarított.
- b) Utcán énekelt.
- c) Segített gyümölcsöt és zöldséget árulni a piacon.

4. Luther huszonegy éves tanuló volt, amikor egy utazás alatt megrázó élményben volt része. Mi volt ez, és kihez kiáltott segítségért?

- a) Rablók támadták meg, miközben Erfurtból Wittenbergbe utazott. Névadóájához fohászkodott: „Szent Márton, segíts meg, óvd meg életem!”
- b) Stotternheim mellett viharba keveredett 1505 júliusában. Így kiáltott: „Szent Anna, segíts, szerzetes leszek!”
- c) Eisenachból Erfurtba utazott, amikor viharba keveredett, és a lovas-kocsija árokba csúszott. Így kiáltott: „Szent Laurentius, ments meg!”

5. Luther kilencvenöt tézisének kifüggesztését a lipcsei disputáció követte 1519-ben. Majd maga a pápa is állást foglalt a vitában: Luther bullát kapott Rómából, amelyben a pápa kizárta őt a hívők sorából. Mit csinált erre Luther?

- a) Elrejtőzött Wartburg várában, és ott várta, hogy megenyhüljön iránta a római pápa.
- b) A bullát kifüggesztette a lipcsei templom ajtajára, hogy mindenki elolvashassa.
- c) Elégette a bullát.

6. Miután Luthert kizárták a katolikus egyházból, a császár előtt kellett megfelelnie a worms birodalmi gyűlésen. Luther nem vont vissza semmit. Itt hangzottak el a híres szavak: „Itt állok, más-ként nem tehetek.” Mit tudunk a császárról?

- a) Fiatal, mindössze huszonegy éves, és bár császár, sajnos nem tud németül.
- b) Csak hobbjára, a sakkra tud gondolni. Igazából más nem is érdekli.
- c) Unja a birodalmi ülést, hiszen életében ez már a sokadik.

7. Luther ellen 1521-ben elfogatási parancsot adtak ki. Aki megtalálja őt, annak el kell fognia. Hogyan menekült meg ebből az életveszélyes helyzetből?

- a) Üzletet kötött a császárral: annak fejében, ha németre fordítja a Bibliát, az uralkodó szabadon engedi őt.

b) Luther páncélt vásárolt, annak segítségével rejtőzött el.
c) A sachseni választófejedelem elrablást színlelt, és Wartburg várában rejtette el Luthert.

8. A reformáció idejében Amerika felfedezése már éreztette hatását. Sok újdonság érkezett Európába: volt, ami korábban, volt, ami később. Mi az, ami már Luther idejében is ismert volt?

- a) Kivi, gumicsizma, írógép
- b) Farmer, ejtőernyő, bicikli, pezsgő
- c) Porcelán, papírpénz, könyvnyomtatás

9. Luther néhány közkedvelt korabeli dallamhoz „lelki” szöveget írt. Ezek közül melyik szövegét írta ő?

- a) Mennyből jövök most hozzatok...
- b) Csendes éj...
- c) Jer, tájunk ajtót még ma mind...

10. Mi volt Luther utolsó mondata?

- a) „Vétekesek vagyunk az örökévalóságig...”
- b) „Koldusok vagyunk, ez az igazság...”
- c) „Zarándokok vagyunk mindvégig...”

(Megoldások: 1–a, 2–c, 3–b, 4–b, 5–c, 6–a, 7–c, 8–c, 9–a, 10–b)

■ BALOG ESZTER

HIRDETÉS

Ez az a nap! bemutatja:

KIRK FRANKLIN

Minden idők legnépszerűbb – 7 Grammy díjas – soul, gospel előadóművésze Budapesten!

ELŐZENEKAR:
BOLYKI BALÁZS
feat.
BÁRSONY BALINT

THE FIGHT OF MY LIFE
EUROPE TOUR 2009

Sportmax Rendezvényközpont
2009. NOVEMBER 17. 19.30
jegyek: www.tex.hu
12 éves kor alatt a belépés állóhelyre ingyenes!
Budapest XII. Csörsz u. 14-16. • info: www.ezazanap.hu

► Az első országos evangélikus presbiteri találkozó (Pestszentimre, szeptember 12.) egyik központi kérdése volt a presbiterképzés ügye egyházunkban. A képzés szervezői az alábbi levelet küldték el e tárgyban egyházunk gyülekezeti lelkészeinek, a felügyelőknek és a gyülekezeti presbitereknek.

Kedves Testvérek!
Sok áldás kísérté az evangélikus presbiterek első országos találkozó-ját. A találkozó egyik kiemelt témája volt a presbiterképzés elindítása egyházunkban. Az előterjesztés és a pódiumbeszélgetés alatt a kérdések záporát kaptuk, majd a vita később is továbbgyűrűzött. Ennek természetesen nagyon örültünk. Egyházunk megbízott munkacsoportja nem egy kész, megváltoztathatatlan programot kívánt a találkozón bemutatni, hanem olyan tervezetet, amelyet éppen a jelen levő és a későbbi hozzászólók együtt alakítanak az előkészítő munkacsoport tagjaival. Hála-sak vagyunk ezért minden hozzászólásért! Mindnyájunkban megerősödött az a meggyőződés, hogy a presbiterképzést 2010 őszétől valóban el kell indítani.

Az elmúlt héten *Gáncs Péter* püspök úr kezdeményezésére a hivatalában találkoztak a képzésért felelős munkacsoport tagjai, s közösen kiértékeltek a találkozón előterjesztett tervezet visszhangjának tanulságait. A jelenlevők megállapították, hogy a presbiterképzésre egyházunk képzési palettáján kiemelten szükség van: sem a pedagógus-továbbképzés, sem a gyülekezetimunkatárs-képző, sem az EKE bibliaiskolája nem pótolja azt az igényt, amelyet a presbiterképzés láthat el. Mindegyik képzésre szükség van egyházunkban, átfedések is természetesen adódhat-

nak, de a presbiterképzésnek határozott célja és célközönsége van. Egyházunkban kiemelkedő és megtisztelő szolgálat a presbitereké, s ezért is vállalkozik egyházunk egy új képzési típus elindítására.

Közös megegyezésre az alábbi döntés született:

- A presbiterképzést elindítjuk 2010 őszétől jelenlegi, volt és leendő presbitereknek, valamint minden érdeklődő számára. A jelentkezésnek nem feltétele a középfokú iskolai végzettség.
- A Magyarországi Evangélikus Egyház presbiterképzésének egy helyszíne lesz, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ.
- A presbiterképzésnek lesz egy őszi és egy tavaszi időpontja, mindkét esetben egy hosszú hétvége: péntek este 18 órától vasárnap 13 óráig.
- 2010 őszén a képzés előreláthatólag: 2010. október 15–17. lesz, 2011 tavaszán előreláthatólag 2011. április 8–10. zajlik.

A képzés programja részint a tervezet szerint alakul, részint kiegészül a szükséges diakóniai, gazdasági stb. ismeretekre vonatkozó előadásokkal.

A képzés tervezői ezúttal tisztelettel kéri a gyülekezeti lelkészek és felügyelők segítségét az alábbiakban:

- Ismertessék levelünket a gyülekezet presbitériumának tagjaival!
- Lehetőleg támogassák és bátorítsák a presbitérium tagjait, a potenciális presbitereket és az érdeklődőket, hogy jelentkezzenek a képzésre, noha a részvétel természetesen önkéntes.
- Az országos egyház reménységünk szerint támogatni fogja a szállás és az ellátás költségeit, de a résztvevők számára szükség esetén a gyülekezet vagy az egyházmegye nyújtson támogatást az útiköltséghez!
- Tisztelettel kérjük a gyülekezet elnökségét, hogy gyülekezetükben mérjék fel az igényeket, s az érdeklődők nevét és címét (e-mail, ha van) 2009. december 15-ig juttassák el az egyházkerületük püspöki titkárához: *Menyes Gyulához, Horváth-Hegyi Áronhoz, illetve Smidélisz András*hoz.
- A képzés szervezői számára óriási segítséget jelent, ha előzetesen is látjuk az igényeket.

A gyülekezet életére, a presbitérium szolgálatára Isten áldását kérjük!

Budapest, 2009. reformáció hetében
A szervezők

HIRDETÉS

Meghívó médiaműhelyre – Balatonszárszó, 2009. november 20–22.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottsága, az Evangélikus Élet szerkesztősége és a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) szeretettel hív minden érdeklődőt közös szakmai programjára.

A Protestáns Médiaműhely őszi hétvégéjére a szervezők ezúttal elsősorban azon digitális fényképezőgéppel rendelkezők jelentkezését várják, akik szakemberek segítségével szívesen elmélyülnének a digitális fényképezés rejtelmeiben, különös tekintettel a – keresztény lapokban is igényelt – **sajtófotó** műfajára.

A péntek estétől vasárnap délig tervezett program a helyes fényképezőgép-használat technikai tudnivalóin kívül foglalkozik a képalkotás (kompozíció) és a digitális utómunkálatok kérdéseivel is, valamint az egyházi rendezvények fotózásának szempontjaival.

Az elméleti előadásokat gyakorlati foglalkozások egészítik ki, ezért kérjük, hogy az e-mail címünkre küldött jelentkezéshez ki-ki mellékelje (1200 × 1600 pixel ajánlott méretben) három legsikerültebbnek vélt – tetszőleges témájú – felvételt.

A részvételi díj 9600 Ft, amely a helyszínen fizetendő, és magában foglalja a szállás és a háromszori étkezés díját is. (*Prúsz-tagoknak 30% kedvezmény!*) Kezds: pénteken 19.30-kor vacsorával; zárás vasárnap 13 órakor ebédvel.

Jelentkezési határidő: november 9., hétfő. Helyszín: Evangélikus Konferencia- és Misszió Otthon (8624 Balatonszárszó, Jókai u. 41.) *Csak a médiaműhely teljes időtartamán részt venni szándékozók jelentkezését várjuk!* Jelentkezni a zsuzsa.boda@lutheran.hu e-mail címen lehet, illetve – digitális adathordozón benyújtott fényképekkel – személyesen az *Evangélikus Élet* szerkesztőségében (1085 Budapest, Üllői út 24., tel.: 1/317-1108, 20/824-5519) Boda Zsuzsa szerkesztőségvezetőnél.

A jelentkezés elfogadását november 15-ig a részletes program megküldésével igazoljuk vissza!

Isten dicsőségére és az emberek örömére

Tizenöt éve zenél a lajoskomáromi evangélikus rézfúvószenekar

► Amikor a kilencvenes évek elején a plochingeni zenekar képviselői olyan magyar evangélikus gyülekezetet kerestek, ahol rézfúvószenekart lehetne alapítani, úgy tűnt, erőfeszítéseik nem járnak sikerrel. Az, hogy a lajoskomáromi evangélikus rézfúvószenekar fennállásának immáron tizenötödik évfordulóját ünnepli, azt mutatja, imáik mégis meghallgatásra találtak.

A jubileumi koncertet október 25-én rendezték meg. Eljőttek rá Németországból a plochingeni és a mössingeni testvérzenekar képviselői is, és együtt zenéltek a lajoskomáromiakkal. A zene mellett a szavak is főszerephez jutottak, amikor az elmúlt tizenöt esztendő eseményeit fellevenítették a megszólalók.

Elsőként *Decmann Tibor*, a gyülekezet lelkésze, egyben zenekari tag köszöntötte az ünneplőket. Visszatekintve hálát adott az elmúlt tizenöt évről, minden segítségért, amellyel a zenekar útját egyengették, a jövőre nézve pedig azt a reményt fogalmazta meg, hogy egyre többször és több helyen tud majd megszólalni a zene általuk – Isten dicsőségére és az emberek örömére.

Dieter Greiner, a plochingeni zenekar azóta nyugalomba vonult vezetője meleg szívvel elevenítette fel a zenekar megalakításának történetét. A kilencvenes évek elején azért érkeztek Magyarországra, hogy német mintára itt is megalakítsanak egy evangélikus rézfúvószenekart. Több gyülekezetnél jártak, ám végül úgy tűnt, mégsem sikerül tervüket véghez vinni. *Labossa Lajos*, a Fejér-Komáromi Egyházmegye akkori espe-

rese azt ajánlotta, próbálkozzanak Lajoskomáromban, hiszen ott nagy az érdeklődés az ötlet iránt. Így alakult meg Lajoskomáromban a Magyarországi Evangélikus Egyház első rézfúvószenekara. A plochingeniek hang-

FOTO: SEMJÉN ATTILA

szerekkel, kottákkal és anyagi segítséggel támogatták az újonnan alakult fúvósegüttest, s támogató gondviselésük azóta is töretlen.

A plochingeniek jelenlegi vezetője, *Reiner Nussbaum* annak az örömeinek adott hangot, hogy kis magyar testvérzenekar nő, fejlődik, és kiállja a próbát a nagyokkal. A reményteli jövőre tekintve adta át ajándékukat, egy új trombitát, amelyre nagy szükség is van, hiszen minden évben vannak új jelentkezők, akik szívesen kapcsolódnak be a zenekar munkájába. Ezen az estén még egy hangszerrrel lett gazdagabb az együttes, a mössingeniek egy új eufóniumot hoztak ajándékba.

A zenekar évente kétszer, augusztusban és decemberben intenzív tábort szervez, amelyen Plochingenből és Mössingenből érkező fúvósok is segítik a munkát és a tanulást. Több éve az egyik ilyen vendég *Stefan Heile-*

mann is, a plochingeni keresztény ifjúsági egyesület elnöke, aki magyarul is megtanult, így anyanyelvünkön mondta el köszöntését. Kedves aján-dékul egy általa írt zeneszámot adott a gyülekezetnek, amelyet a nyári tá-

nemcsak a gyülekezet, hanem az egész falu életében nagy kulturális értéket képvisel.

Az együttes munkáját több kar-nagy segítette a tizenöt év alatt. Szinte a kezdetektől vezeti a munkát

Decmann Erzsébet, mellette *Soltész Kálmán*, majd ez évtől *Szezik Attila* vesz részt a fúvósok irányításában.

Hagyományteremtés és hagyományörzés

Egy fiatal zenekar életében meghatározó idő az első tizenöt év. Ekkor alakulnak ki olyan szokások, amelyek egy idő után hagyománnyá válnak. A lajoskomáromi evangélikus rézfúvószenekar is teremtett és őriz ilyen ha-

A zenekar tagjai 2009-ben

Szoprán: Decmann Ábel, Eckhardt Éva, Horváth Kinga, Reizinger Gabriella, Steidl Nóra • **Alt:** Decmann Bertalan, Decmann Erzsébet, Decmann Hanna, Sáfrány Anikó, Schoderbeck Mária • **Tenor:** Csisziné Reizinger Anikó, Eckhardt Ádám, Gáspárné Reizinger Tünde, Varga Katalin • **Basszus:** Budi Gábor, Decmann Tibor, Schoderbeck Attila, Szemereiné Asbóth Györgyi • **Kezdők:** Decmann Ella, Gáspár Csaba, Koronczi Ben-ce, Labossa Asztrid, Labossa Tamás, Reisz Réka, Sáfrány Zsanett

gyományokat. Ezek közül a legfontosabbak az istentiszteleteken való zenés szolgálatok, a Lajoskomáromban és Balatonszárszón tartott táborok a kirándulásokkal és a zárókoncertekkel. A zenekar 2003 óta minden novemberben a kötcsei *kerbájton*, a templomszentelési búcsún szolgál zenével. 2006 óta pedig az évente megrendezett egyházmegyei ének-kari találkozóra is meghívást kapnak. Szép hagyománynak lehet tekinteni azt is, hogy több nemzedék is együtt, egy zenekarban zenél: szülők gyermekeikkel, testvérek, unokatestvérek fújnak egymás mellett – ahogyan a német testvérzenekaroknál is.

Krónika

A zenekar öt évente visszatekint, számot vet az elmúlt időszakokkal, és egy-egy kiadványban foglalja össze – szavakban és képekben – a történeteket. Ezek pedig egyre szaporodnak, hiszen egyre több helyről kapnak meghívást, egyre több alkalmon tartanak igényt zenés szolgálatukra. Így az elmúlt esztendőkből szolgáltak Budapesten a Deák téri templomban, Sárszentmiklóson, Dégen, Tordason, Felsőnyéken, Szőládon. Részt vettek Szombathelyen a Savaria-napokon és a Johannita Lovagrend éves nagygyűlésén, Balatonföldváron a magyar–bajor egyházi testvérkapcsolat kezdetének tizedik évfordulója alkalmából rendezett találkozón. Határainkon túl is bemutatkozhattak: 2006-ban Németországban a plochingeni alapító zenekar hatvanéves jubileumán zenéltek, 2008-ban pedig a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselői a szlovákiai Somorján és Pozsonyban a közép- és kelet-európai protestánsok találkozóán vettek részt.

■ SÁNTA ANIKÓ

HIRDETÉS

 A Duna Televízió *Isten kezében* című műsora november 14-én 12.05-kor kezdődő adásának címe: *Egyetemi lelkszések*. Az egyetemisták és főiskolások tanulmányaik elkezdtével új közösséget keresve rátalálhatnak az egyetemi lelkszésekre. Budapesten, Pécsen, Debrecenben, Miskolcon, Piliscsabán jelen vannak az evangélikus egyetemi lelkszék azért, hogy alternatívát kínáljanak a programok és a közösségek nagy és sokszor átláthatatlan forgatagában. Szerkesztő-riporter: *Erhardt Ágoston*. Rendező-operatőr: *Horváth Tamás*.

HIRDETÉS

Meghívó

Második alkalommal lesz Katalin-napi evangélikus bál november 21-én este 7 órától a budavári önkormányzat aulájában (Budapest I., Kapiszt-rán tér 1.).

A bál fővédnöke *Próhla Gergely* országos felügyelő; köszöntőjével ő nyitja majd meg az estét. Az idei év fő előadója a Hot Jazz Band együttes, amelynek két tagja is evangélikus. A hangulatos koncertet vacsora követi. Ezt követően profi és amatőr táncosok lépnek fel, majd egy szalonzenekar kíséretével a tánc veszi át a főszerepet, amelyet már csupán a tombolasorsolás szakít meg. A főnyeremény idén is egy hétvége a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban.

A báli meghívókat a Huszár Gál könyvesbolt árusítja majd november 2-től 5000 Ft-os áron. A meghívó ára fedezi a vacsora és egy ital költségeit. Töltsünk el együtt egy jó hangulatú estét evangélikus hagyományaink és a tánc jegyében!

A szervezők

HIRDETÉS

November 15-én, vasárnap 10 órakor istentisztelet és ünnepi közgyűlés keretében adunk hálát Istennek hatvanéves templomunkért és az utóbbi években elvégzett felújítási munkákért. Az igehirdetés szolgálatát *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke végzi. A liturgiában szolgálatot végez és áldást mond *Szabó András*, a Nógrádi Egyházmegye esperese és *Bartha István*, a Balassagyarmat–Ipolyzsögi Egyházközség lelkesze. Az ünnepi alkalomra és az azt követő szeretetvendégségre szeretettel hívjuk Önt és szeretteit.

Az ipolyzsögi leányegyházközség presbitériuma

HIRDETÉS

Jelentkezés az Evangélikus Hittudományi Egyetem hittanár-nevelő tanár mesterszakára a 2009/2010. tanév tavaszi félévétől

A mesterszak az EHE és az ELTE PPK közös képzése keretében történik.

A jelentkezéshez *feltétel nélkül elfogadott* végzettség; katekéta-lelkipásztori munkatárs BA-oklevél. A jelentkezéshez *feltétellel* elfogadott oklevelek az alábbiak: teológus-lelkész oklevél; főiskolai szintű hitoktatói oklevél; kántor BA-oklevél. Az utóbbi három esetben előfeltétel tíz kreditnyi pedagógiai-pszichológiai modul elvégzése, amelyet szükség esetén az ELTE PPK biztosít.

A képzés *2010 februárjában* kezdődik.

Más alapszakokról való jelentkezés esetén a belépés feltétele legalább ötven kredit megszerzése az alábbi ismeretkörökből: alapozó rendszeres teológiai és/vagy filozófiai ismeretek, történeti teológiai ismeretek, biblikus teológiai ismeretek, gyakorlati teológiai ismeretek.

Jelentkezési határidő: 2009. november 20.

A felvételi vizsga időpontja: 2010. január 8.

A jelentkezési lap és további információ az EHE rektori hivatalában (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.), illetve az egyetem honlapján (<http://teol.lutheran.hu/Felvetelizoknek>).

Istentiszteleti rend • 2009. november 8.

Szentháromság ünnepe után utolsó előtti előző (ítélet-) vasárnap.
Liturgikus szín: zöld. Lekció: 1Thessz 4,13–18; Jób 14,1–6. Alapige: Lk 12,54–59. Énekek: 495., 499.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10.; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) id. Pintér Károly; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (aszta)li beszélgetések) Zászkaliczky Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. háromnegyed 10. (angol nyelvű, úrv.) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, család) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **IX., Gát utcai katolikus templom** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Verasztó János; **Zuglói, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út. 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Grendorf Péter; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Grendorf Péter; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Éva; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

A sortűz áldozataira emlékeztek

1956. október 26-án munkások, egyetemisták és gimnazisták gyülekeztek a tanácsháza előtt Mosonmagyaróváron, hogy az ipartelepen lévő határórlaktanyához vonuljanak. Szándékuk az volt, hogy kikövetelik a laktanya épületén lévő vörös csillag levételét.

Ahogy a fegyvertelen tömeg a laktanya elé ért, az események hirtelen drámai fordulatot vettek. Az előző napon a határórlaktanya elé telepített két géppuskából sorozatokat lőttek ki, lekaszálv a tömeg elején állókat. Ugyanekkor a laktanya ablakaiból a határőrök kézigránátokat hajigáltak az emberek közé. A tömeg menekülni kezdett, de ekkor újra megszólaltak a géppuskák, és a már futó embereket ezúttal hátulról érték a golyók. Bizonyítható, hogy a sortűz során használt fegyverekbe robbanólövedéket helyeztek, esélyt sem adva a menekülőeknek.

Az egyenként másfél percig tartó lövöldözés végeztével több mint száz halott és több száz sebesült maradt a téren. Az eldördült sortűzek Budapest után Mosonmagyaróvár városában követelték a legtöbb civil áldozatot.

A vérengzés után nem sokkal megkezdődött a mentés. A közeli épületekből, gyárakból és a laktanyából is többen érkeztek, hogy az áldozatokat összeszedjék. A még életben lévő sebesülteket teherautókkal, lovas kocsikkal vitték a városi Karolina Kórházba, valamint a vele szemben lévő iskolába, amelyet a kórház szűkös befogadóképessége miatt szükségkórházzá alakítottak. A sor-

tűz halálos áldozatai között volt a mosonmagyaróvári evangélikus gyülekezet három tagja is: *Letenyei Ferenc* (24) has- és fejlövésben, *Őri László* (16) haslövésben, *Hornyák Béla* (36) fejlövésben halt meg.

FOTÓ: RESS MARIETTA

A rendszerváltozás évében, 1989-ben az akkori önkormányzati képviselő-testület október 26-át városi gyásznapná nyilvánította. Azóta minden esztendőben, így most is a megszokott forgatókönyv szerint zajlottak a gyásznapi megemlékezések eseményei.

Megemlékező beszédekre és koszorúzásokra került sor az események helyszínein, így az egyetemenél, a polgármesteri hivatalnál, a kórháznál, valamint *Gulyás Lajos* mártír levéli református lelkész emléktáblájá-

rlaktanya előtti gyásztéren felállított Golgota-emlékműhöz, *Rieger Tibor* szobrászművész alkotásához. Itt megemlékező beszédet *dr. Boross Péter* volt miniszterelnök, a Nemzeti Emlék hely- és Kegyeleti Bizottság elnöke mondott. Az áldozatokért *Kiss Miklós* esperes, mosonmagyaróvári lelkész mondott imát. Műsorral a helyi Kossuth Lajos Gimnázium diákjai szolgáltak. Végül a pártok és civil szervezetek képviselői koszorúztak.

■ K. M.

Bajor, magyar két jó barát

Tótkomlóiak a testvérváros gyülekezetében

► **Bajorország egyik kedves kisvárosa, Neunkirchen am Brand partnervárosi együttműködést ápol Tótkomlóssal. Hasonlóan szívélyes viszony körvonalazódik idén ősz óta a magyar város evangélikus egyházközsége és a neunkircheneri Christuskirche gyülekezet között. Utóbbi a közelmúltban nyitotta meg bölcsődéjét. Az intézmény felszentelésére meghívták a Tótkomlósi Evangélikus Egyházközség küldöttségét is.**

2000-ben szentelték fel. Legutóbb – október elején – pedig húsz főt befogadó bölcsődéjüket adták át rendeltetésének. Az ünnepi istentiszteleten *dr. Ludwig Markert*, a Bajor Diakóniai Szolgálat elnöke prédikált, majd egyházi és világi vezetők mondtak köszöntőt.

Mint az ünnepélyes alkalmat követő állófogadáson elhangzott, a német állam is támogatja az ilyen kezdeményezéseket, mert azt szeret-

A magyar delegáció nemcsak az új bölcsőde – templom mellett – épületét, hanem az evangélikus óvodát és a napközit is. Emellett hivatalában fogadta őket a polgármester, *Heinz Richter*, „idegenvezetőként” megismertette őket a város nevezetességeivel. A tótkomlóiak ellátogattak továbbá az idők számára biztosított nappali ellátó egységbe és a római katolikus egyház által üzemeltetett lakóotthonba.

FOTÓ: BOLDOCCZY ROLAND

nék, ha 2012-re a három év alatti gyermekek kétharmada számára már biztosítva lennének a – ma még hiányzó – bölcsődei helyek. Az a tény, hogy az intézmény hatalmas összefogással, mindössze öt hónap alatt épült fel, bizonyítja, hogy Neunkirchen am Brand esetében nem csupán a „felsőbb akaratnak” szóló engedelmességről van szó, hanem a bölcsődét valóban „akarták” és igazán magukénak érzik a mára már mintegy kétezer főre duzzadt gyülekezet tagjai is.

E néhány nap alatt a látottakból és a beszélgetésekből kiderült, hogy mind az intézmények, mind az evangélikus gyülekezetek felépítése és működése sok hasonlóságot, de számos különbséget is mutat, a két közösségnek tehát bőven van tehát mit tanulnia egymástól. Így következhet az újabb lépés... Legközelebb egy év múlva – a tervek szerint – a német testvérek érkehetnek Komlóra az evangélikus bölcsőde megnyitójára...

■ – GAZSU –

Itthon sem minden szürke

Koppenhágára figyel a világ – 4. rész

Annyi vészjósló cikket írtam már az *EvÉletbe!* Félek, hogy így lesz ezután is, de elhatároztam, hogy – történjék bármi – ma egy jó példáról számolok be. Nem kellett eldugott falvakban keresgélnem, hiszen az ország legnagyobb lakóházáról van szó. Talán már sokan hallottak is róla.

Aki az óbudai evangélikus templomtól elindul a Flórián üzletközpont felé, néhány méter után megláthatja a „*faluháznak*” nevezett, iszonyatos méretű panelépületet. Az is biztosan emlékszik az épületre, aki – ha nem is a templomba menet – járt már az Árpád hídon. Mikor Pestről haladunk Buda felé, a híd közepétől kezdve egy épület eltakarja a Hármashatár-hegyet. Ez a faluház! 315 méter hosszú és 10 emelet magas. 15 lépcsőházában 886 lakás van, a becslések szerint háromezren lagnak benne. Annyian, mint egy nagyobb faluban, ezért nevezik faluháznak. Magyarországon körülbelül kétmillió ember él panellakásban, ezért sokak számára fontos lehet, ami Óbuda közepén, a Szőlő utca 72-ben történik.

Pozitív példáról írok ugyan, ám ez nem jelenti azt, hogy az előzményeket is dicsérem. Ahhoz, hogy létrejöjjön Magyarország 788 ezer panellakása, sokféle nagy pusztítást kellett véghezvinni. A régi Óbuda is szinte semmivé lett, mielőtt 1970-ben a faluházat felépítették. A hajógyári és textilgyári munkások egy része így is örült a világos, ötven négyzetméteres lakásoknak. Az 1985-ig tartó óbudai lakótelep-építéseknek köszönhetően ma Budapest III. kerületében a lakók kétharmada panelban él. De most nem a városrész átalakulását akarom elemezni.

Ma az épületnek már csak a Flórián felőli száz métere olyan csúnya szürke, mint régen, a templom felé eső, több mint kétszáz méter hosszú és huszonöt méter magas homlokzat a zöld és a kék különböző árnyalataiban játszik. A helyzet napról napra javul, hiszen a tervek szerint év végére a faluház-mintaprojekt befejeződik. És persze többről van szó, mint a színek játékaról.

Az épület energetikai szempontból a panelházakra mindenhol jellemző állapotban volt. Az energia ára 70-ben még nem sokat számított, fűtöttek

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Kézdy Edit

rendesen, a lakók – ha melegük volt – télen is nyitva tartották az ablakokat. A szigetelésre sem sok gondot fordítottak. Az azért nem volt szokványos, hogy a Budapesti Műszaki Egyetem kísérletének keretében tizenöt lépcsőházban tizenegyféle fűtési rendszert alakítottak ki, hogy ki tudják választani a legmegfelelőbbet.

FOTO: FALUHÁZ-MINTAPROJEKT

A tarka „faluház”, tetején a napkollektorokkal

Az alapvető változások 2003-ban a teljes fűtőkorszerűsítéssel kezdődtek, mikor a lakásokat hideg- és melegvíz-mérővel is felszerelték, hogy így biztosítsák a fogyasztásnak megfelelő elszámolást. Azután Óbuda–Békásmegyer önkormányzata 2005-ben csatlakozott az Európai Unió Staccato projektjéhez, melynek lényege egy energiatakarékossági mintaprojekt megvalósítása. A tények ugyanis azt mutatják, hogy ma Európában az üvegházhatású gázok kibocsátásában – és így a globális felmelegedésben – óriási része van az épületek energiafelhasználásának. Ha rossz a falak hőszigetelése, nem zárnak jól a nyílászárók, akkor rengeteg szén-dioxidot engedünk a légkörbe – teljesen fölöslegesen. Márpedig az újonnan csatlakozott országokban bőven vannak energiapa-zarló panelrengetegek.

A mostani projektben Óbuda mellett Amszterdam és Szófia egy-egy önkormányzata vesz részt. Amszter-

damban – mert bármilyen furcsa, ott is vannak panelek – sok külvárosi panelházat be kellett vonni a programba, Óbudának a nyolcszáz fölötti lakásszám produkálásához egyetlen házra volt szüksége.

A faluház korszerűsítése három részből áll. 2180 ablakból 1800-at kicserélnek jól szigetelő műanyag ablakokra. Azért csak ennyit, mert szocialista lakótelepet építeni egyszerűbb, mint demokratikus felújítást szervezni. Aki már korábban kicserélte az ablakát, vagy most sem akarja, azt nem kötelezhetik. Az egész ház tíz centiméter vastag szigetelést kap, a tetejére pedig ezerötyszáz négyzetméter napkollektort szerelnek fel, amely március-

tól október közepéig a melegvíz-elátást biztosítja.

A több mint 1,1 milliárdos költségen az állam, az önkormányzat, az Európai Unió és a lakók osztoznak. Az utóbbiak az összeg huszonhét százalékát fizetik, de úgy, hogy az átlagosan háromezer forintos hiteltörlesztés fizetését

csak akkor kell megkezdeniük, mikor a fűtésszámlán ennél már jóval nagyobb a megtakarítás. A felújítást a lakók több mint nyolcvan százaléka támogatta, ez feltétele volt annak, hogy elkezdődhessen a munka.

Ha hosszú távra tekintünk előre, azt mondhatjuk, hogy a felújításon mindenki nyer. Az Energiaklub aktívan részt vesz az akció népszerűsítésében. A civil szervezet hangsúlyozza: nem az a kérdés, hogy szénérőművet vagy atomerőművet építsünk-e. Egyikre sincs szükség, és ha jó az ország energiapolitikája, akkor földgázból is jóval kevesebbet kell vásárolnunk. Tisztán gazdasági szempontból is sokkal jobb üzlet az energiatakarékosság és az energiahatékonyság javítása. A környezeti szempontokról nem is beszélve! Háromezer faluházlakó most a külső segítségnek köszönhetően kivetheti a részét az éghajlatváltozás lassításából. Reméljük, hogy máshol is lesz folytatás.

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

EVÉL&LEVÉL

Így képzelnék Rákóczi-val – egy világi szervezet a reformáció ünnepén

A Rákóczi Szövetség kiemelten közhasznú kulturális egyesület, amely a nagy fejedelem szellemi hagyatékának gondozására, a határon túli magyarokkal való kapcsolattartásra és mindenfajta magyar hagyomány ápolására szerveződött.

2003 óta Pápan is működik helyi szervezete, amelyben kezdettől fogva jelentős szerepet játszanak a „guruló továbbképzések”, a honismereti kirándulások a Kárpát-medencében. Ez a kicsi, de mindig gyarapodó tagozat országjárásai közepette akaratlanul is ökumenikus közösséggé formálódott. Székhelye is egyházi intézmény, a Pápai Református Kollégium Gimnáziuma.

A túrák célpontjai gyakran templomok, egyházi intézmények vagy hozzájuk kötődő személyek. A tagok valamennyi felekezet értékei, hagyományai iránt érdeklődnek, és bár a szervezők soha nem tették kötelezővé, minden kiránduló részt szokott venni a rövid ökumenikus áhítatokon. Vagy azért tartottunk ilyet, mert vasárnap is úton voltunk, vagy mert egy épület pusztá megtekintését kevésnek éreztük.

Bárhol jártunk, katolikus tagjaink saját templomukba lépve spontán módon Szent István-himnuszokat kezdtek énekelni, így az idén ezeréves gyulafehérvári székesegyházban is. Hajdúdorogon bejelentkeztünk egy görög katolikus nagymisére, amely mindannyiunk számára ismeretlen világot jelentett. Rimaszombatban a református egyház és gimnázium vendégei voltunk. Az evangélikus *Mikszáth Kálmánnak* nemcsak a közismert emlékhelyeit kerestük fel, hanem a nagykürtösi templomot is, ahol az író megkeresztelték. Jó alkalom volt ez arra is, hogy „*Transosciust*” énekeljünk. Még sok más helyen is betöltötte a templomot a lelkes társaság hangja. *Rákóczi* szellemi öröksége ezt is jelenti: a felekezetek békéjét és összefogását.

Az idei őszi kirándulásunk időpontját a tihanyi apátság perjele, *Korzenszky Richárd* jelölte ki. Sok elfoglaltsága közepette éppen október 31-én tudott minket fogadni. Így alakult, hogy most először a reformáció megünneplése is feladatunk lett.

A Tihanyi-félsziget szépségeiről *dr. Schweighoffer Ernőné*, biológia–kémia szakos középiskolai tanár és túravezető tartott nekünk színvonalas előadást egy kisebb túra keretében. Az erdei sétának volt vallási vonatkozása is: megcsodálhattuk a középkori Kijevből jött ortodox szerzetesek barlanglakásainak maradványait. A sokszínű őszi természet adta a keretet a sokféle kulturális és közösségi programhoz.

Perjel úr az apátság tetőterében emlékezetes előadást tartott arról, hogy mire neveljük gyermekeinket: boldogságra vagy boldogulásra; életre vagy életrevalóságra? Lehet-e a globalizmus korában értékeket őrizni? Hol a helye, és mi a dolga az embernek a világban? S mit érdemes nekünk, gyermekeket nevelőknek elsősorban szem előtt tartanunk? Csak a szeretet gyógyít és visz előbbre, és sok a szeretetre váró, sérült fiatal. És ember.

Richárd atya néhány perc közös éneklésre is kész volt. Rákóczi Ferenc bús énekével kezdtük, majd különböző felekezetek himnuszaival folytattuk. Az apátságban és templomában, ahol *I. András*, harmadik királyunk nyugszik, kitűnő idegenvezető, *Bolláné Mária* testvér kalauzolt minket.

Jártunk azonban kevésbé ismert műemlék templomban is. Tihanyban a reformátusoknak is van egy kicsi, de nagyon is élő, százfős közössége. Istentiszteleteiket a hajdani artikuláris helyen tartják, amely egy fehér harangláb mögötti telken rejtőzik. Itt tartottuk reformációi áhítatunkat a malomsoki evangélikus lelkész vezetésével. A tihanyi református közösség történetével *Körmen-di Alpár* ismertetett meg minket, aki egyházában jelentős funkciókat tölt be, de nekünk mint a tihanyi gyülekezet tagja beszélt az övéiről nagy szeretettel.

Utunk ezután Mencshelyre vezetett, az evangélikusokhoz. *Németh Szabolcs* lelkész fogadta a csoportot, és megismertetett minket a gyülekezet középkori templomával, múltjával, jelenével. Gyertyák fénye mellett megkoszorúztuk a templomkertben álló gálarabemlékművet, de előtte elbeszélgettünk az 1674-es eseményekről és az egész magyarságot érintő történelmi háttérükről.

Más célja is volt jöveteleinknek. Úgy emlékeztünk meg a százhatvan éve véget ért szabadságharcról, hogy a parókia falán korszortú helyezettünk el *Kossuth* Mencshelyen bujdosó két fiának emléktáblájánál.

A nap végén a vacsora helyszínén, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban *iffi. Hafenscher Károly* lelkész, igazgató fogadott minket. Úgy mutatta be intézményét, mint ahol Jézus tanítványai gyülekeznek, akár istentiszteletre, akár kötetlenebb együttlétre. Itt is, de a többi régi épület és emlékmű – így a tihanyi Trianon-kálvária – történetét hallva is szembesültünk azzal, hogy a huszadik század milyen sok megpróbáltatást hozott a kereszténység számára. És a jövőn gondolkodtunk.

Bár minél több fiatal tanulná meg, s még inkább érezné át egyháza és hazája történetét, hogy jövőképe lehessen!

■ GOÓR JUDIT (*Malomsok*)

HIRDETÉS

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait a Győrött 2009. november 14-én, szombaton 9.30-kor kezdődő gyűlésre a 2005. évi IV. tv. 84. § (1) bekezdése alapján tisztelettel és szeretettel összehívjuk. Helyszín az egyházkerület székházának tanácsterme (Győr, Bajcsy Zs. u. 26). A közgyűlés nyilvános, melyre minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

Erős vár a mi Istenünk!
Szabó György egyházkerületi felügyelő, Ittész János püspök

HIRDETÉS

November 13-án, pénteken 14 órától az Északi Egyházkerület kerületi közgyűlést tart a budahegyvidéki egyházközség templomában (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.).

Dr. Fabiny Tamás püspök és Benczúr László egyházkerületi felügyelő

CONTENT • DIGITÁLIS TEMPLOMI ORGONÁK

Liturgiák és koncerttermek ideális hangszerei minden kategóriában
Referenciák Magyarország minden pontján

**ORLA 11 + 4 regisztrtes, 76 billentyűs gyülekezeti hangszer
már bruttó 409 000 Ft-tól, külső hangrendszerrel bruttó 499 000 Ft-tól!!!**
Díjmentes házhoz szállítás Magyarország egész területén.

Budapest Zongoraszalon
1138 Budapest, Tomori köz 7.
Tel.: 1/374 0890, Fax: 1/374 0891
www.tuttohangszer.hu

Tutto Hangszer Kft.
8300 Tapolca, Deák Ferenc u. 17.
Tel.: 87/510 566, Fax: 87/510 565
info@tuttoinstruments.hu

HIRDETÉS

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) *Evangélikus testvér-gyülekezeti kapcsolatok a Kárpát-medencében* című sorozatának legközelebbi alkalmát november 12-én 17 órakor tartják az országos iroda utcáról nyíló földszinti termében (Budapest VIII., Üllői u. 24.). Téma: Muravidék (Szlovénia) / Bodóhegy-Surd. Áhítattal *Zászkaliczky Pál*, előadással *Mitja Andrejek* és *Smidéliusz Zoltán* szolgál.

HIRDETÉS

Déli harangszó Bakonycsernyéről • November 13-án, pénteken délután a bakonycsernyei evangélikus templom harangja szól az MR1 Kosuth rádióban. A ma is látható késő barokk evangélikus templomot 1786-ban szentelték fel, majd a 19. század első évtizedében bekövetkezett három földrengéskor több házzal együtt megsérült. Harmincegy méter magas tornyát csak 1816-ra sikerült helyreállítani. Az 1862-es tűzvész során a falu harangjai megolvadtak.

Előfizetési akció – presbitereknek

Kedves Presbiter Testvérem!

A Luther Kiadó örömmel tájékoztatja, hogy 2010-ben változatlan áron – sőt a csoportos Evangélikus Élet-előfizetés lehetőségét kihasználva kedvezőbb áron – vásárolhatják meg hetilapunkat.

Ha presbitértársaival, gyülekezeti tagjaival úgy dönt, hogy 2010-től együtt, egy címre rendelik meg az *Evangélikus Életet*, akkor az alábbi kedvezményre számíthatnak. Ez irányú szándékukat, kérjük, november 30-ig jelezzék kiadónk felé (1085 Budapest, Üllői út 24., 1/317-5478, kiado@lutheran.hu).

Példányszám	Kedvezmény	Ár/példány	Éves előfizetési díj egy példányra vetítve
1	0%	250,00 Ft	13 000 Ft
2–4	5%	237,50 Ft	12 350 Ft
5–9	10%	225,00 Ft	11 700 Ft
10–19	20%	200,00 Ft	10 400 Ft
20–29	25%	187,50 Ft	9 750 Ft
30–49	30%	175,00 Ft	9 100 Ft
50–	35%	162,50 Ft	8 450 Ft

HÍREK, HIRDETÉSEK

A Csillaghegyi Evangélikus Egyház-község szeretettel hívja a békásme-gyeri templomba híveit és barátait november 8-án vasárnap, 18 órakor *Bereczki Julianna* csembalóestjére. Elhangoznak *J. Bull, W. Byrd, G. Ph. Telemann* és *J. S. Bach* művei. Köz-reműködik: *Szomorné Budai Mari-ann* (barokk hegedű). Az egyházköz-ség minden alkalma ingyenes, önkén-tes adományaitak jó szívvel fogadjuk. Cím: 1038 Budapest, Mező u. 12. Tel.: 1/368-6118.

A rákosszentmihály–sashalmi evan-gélikus gyülekezetben (1161 Buda-pest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb november 10-én Taizé-ima és ének-együttlét lesz. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: <http://gyertyafeny.lutheran.hu>.

HIRDETÉS

A Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthon templomában (1029 Budapest, Báthori u. 8.) november 9-én, 10-én és 11-én 16 órától *Ittész István* evangélikus lelkész evangélizációs igehirde-tési sorozatot tart.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.
Referencia: www.harangontes.hu.
Levélcím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu;
gombosmi@invitel.hu.

A Páratlanklub november 10-én 18 órakor kezdődő alkalmának vendége *dr. Harmati Béla* ny. püspök lesz. Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24.

APRÓHIRDETÉS

Budapest V. kerületében, a Dorottya utcában 86 m²-es lakás eladó. Érd.: Botta, 20/824-8282.

A rákospalotai evangélikus templom (Budapest XV., Régi Főti út 73.) alag-sorában urnafülkék vásárolhatók. 20/824-7739

Tanteremnek alkalmas, 67 m²-es, két részre osztott, bútorozott helyi-ség Budapest VIII., Rákóczi úton bérleménybe kiadó. Érdeklődni lehet a 20/824-8397-es telefonszámon.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Fordítsa feléd orcáját az Úr, és adjon neked békességet! 4Móz 6,26 (2Kor 13,13; Lk 17,20–24/25–30/; Róm 14,7–9; Zsolt 69,1–16) Az ároni áldást az isten-tisztelet végén állva hallgatjuk. Ezt a gazdag, szép, mély kívánságot az *Őszö-vetség* örökségeként mi, evangélikusok drága kincsként őrizzük. Hogy mi a béke? S miért nem lehetséges ez Isten orcája nélkül – a vele való állandó együtt-lét, az előtte, vele való élés, jelenlétének tudata, mély átélése nélkül? Ady tö-mören összefoglalja az isteni békesség lényegét: „Békíts ki magaddal s ma-gammal, hiszen te vagy a béke.” A sorrend megfordíthatatlan. Előbb Isten-nel békél meg a hívővé váló ember, majd békességet talál önmagában is, mert Jézus beköltözik az életébe.

Hétfő

A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát. A halál árnyékának föld-jén lakókra világosság ragyog. Ézs 9,1 (1Thessz 5,5; Mk 4,1–9/10–12/; Ez 34,1–16) Az őszövetség népének hite bizalmon alapszik: hogy Isten szőlő kiválasz-tott emberei, a próféták által. Hogy irányt mutat a célíg, amikor eljön majd a Messiás. Amíg elérkezik az idő. Amikor a sötétségből fény születik. Ez meg-történt! S ez az új kezdet a mi életünkben, a mi adventünkben is eljön, ami-kor sötét éjszakánkban Krisztus veszi át a hatalmat. Rettenő nehezen visel-jük azt a pár hónapot, amikor fényszegény a külső környezet. De az egész életet lelki sötétben leélni, amikor a világ világossága fényében is élhetnénk...?

Kedd

Amikor látta Jézus a sokaságot, megszánta őket, mert elgyötörték és eleset-tek voltak, mint a juhok pásztor nélkül. Mt 9,36 (Mik 5,3; Mk 13,9–20; Ez 34,23–31) A *pásztor* szó nem csupán a lelkipásztort jelenti, hanem a vezetőt. A pász-torok a nép vezetői. S amint arról több őszövetségi szakasz is szól (például Ezékiel 34), a hűtlen vezetők legnagyobb vétke az, hogy megnyomorítják a rájuk bízottak életét. Éppen ezért várja annyira Izrael a Messiást, az igazi pász-tort, a hűséges vezetőt, az utolsó idők teljes joggal felruházott királyát, aki majd helyreállítja Izrael dicsőségét, és elhozza a békesség és jólét idejét.

Szerda

Adjatok, és adatik nektek. Lk 6,38 (Péld 29,7; Zsid 13,1–9b; Ez 36,1–15) Kér-ni szokás, ha valamire szükségünk van, és akkor az Isten jóságából megada-tik. *Ortensio da Spinetolinak a Lukács – A szegények evangéliuma* című köny-vében olvasom: „Az evangélista immár azokra az irgalmassági cselekedetek-re gondol, amelyeket az egyházban a szegények, az árvák s az özvegyek ja-vára végeznek. Kéri, hogy ezek váljanak hatékonyabbá, s főleg, hogy Isten nagy-lelkűségéből kapjanak ihletést. Őt nagylelkűségben nem lehet felülmúlni, de ő vissza tud térni az emberi mércékhez is.” S nem szóbotlás: nem „kérjetek, és adatik”, hanem adjatok... 2009 a hiány, a nincs, a szükség éve: adjatok. Ha Jézus ezt mondja, rá fogunk jönni, mennyire sok van még, amiből adhatunk!

Csütörtök

Isten háza népe vagytok, mert ráépültetek az apostolok és a próféták alap-jára, a sarokkő pedig maga Krisztus Jézus. Ef 2,19–20 (Zsolt 118,22–23; 1Jn 2,18–26/27–29/; Ez 36,16–32) Ismernünk kell a „család” történetét, a „ház” épülésének mozzanatait, az alapozás kemény munkájától kezdve a falak épí-téséig. És ebben a házban, ebben a családban nekünk is helyünk van! Van feladatunk, és vannak társaink is. Nem magunk vagyunk. A legfontosabb pe-dig, hogy ennek a háznak és az egész népseregnek a gazdája végtelenül szer-et minket: itt olyan a családfő, aki még a tékozló fia elébe is tárt karral megy. Otthon vagyunk, ha megérkeztünk ide végre.

Péntek

Gamáliél így szólt: „Hagyjátok békén ezeket az embereket (az apostolokat), és bocsássátok el őket. Mert ha emberektől való ez a szándék vagy ez a mozga-lom, akkor megsemmisül; ha pedig Istentől való, akkor úgy sem tudjátok meg-semmisíteni őket.” ApCsel 5,38–39 (Neh 6,16; Mt 26,36–41; Ez 37,1–14) Ha em-berektől való lett volna, már rég belepte volna a rozsda, és csak a könyvtá-rak mélyén lenne néhány feljegyzés egy kis létszámú lelkes csoportról, akik hittek valamiben, aztán elenyészett a dolog... Aminek a motorja, az ereje, az életben tartója Isten Szentlelke, az emberekre hitre térít, szólni enged, sza-vaikba erőt, tüzet ad, tetteikbe lendületet, a messzebbre látás bizonyosságát.

Szombat

Dánielt az oroslánok vermébe dobták. De a király ezt mondta Dánielnek: A te Istened, akit állhatatosan tisztelsz, szabadítson meg téged! Dán 6,17 (Ap-Csel 27,23–24; Mk 13,30–37; Ez 37,15–28) Akár gúnyosan, köztözködvé („Na, tényleg van olyan hatalmas ez a te Istened?”) akár igazi kíváncsisággal, vá-gyakozva („Bárcsak nekem is lenne ilyen nagy hatalmú Istenem!”), ez a for-mula nekünk is ismerős lehet. Korunk oroslánvermeiben – minden ember közös sorsában, betegségben, vesztéségben, egzisztenciális krízisekben – a hívó ember hallatlanul nagy plusz erővel nézhet szembe a veszéllyel, a baj-jal. Jézus is kapott a Golgota kereszttjén a gúnyból... S bár nem szállt le a ke-resztről, Isten mégis dicsőségesen végbevitte művét, és Jézus feltámadt. Mi ebben a hitben vágunk neki annak, ami más számára értelmetlen, elvisel-hetetlen. S erről az erőről tudunk bizonytságot is tenni.

■ KÓHÁTI DÓRA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 8-ától november 15-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
21.00 / Duna Tv <i>Mikor a fal leomlott</i> (német dokumentumfilm, 2008) (52') Nem szándékosan, nem pa-rancsra, nem hibából: egy vé-letlen nyomán szűnt meg a berlini fal 1989. november 9-én. Azon a napon Günter Schabowski Politbüro-tag és szóvivő feljegyzést kapott Egon Krenz Politbüro-veze-tőtől, melyet olvasatlanul vitt magával sajtótájékoztatójára. Ott élő közvetítésben felol-vasta azt a sajtó összegyűlt képviselőinek. Valami külö-nös dolog történt: az önkény-uralmi hatalom néhány órára tehetetlenné vált, a kelet- és nyugatnémet emberek pedig spontán módon saját kezük-be vették a sorsukat.	10.00 / Torony Rádió (Békes) <i>Evangélikus félóra</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórája 16.40 / Duna Tv <i>Váratlan utazás</i> (kanadai tévéfilmsorozat) 18.00 / Bartók Rádió <i>Haydn billentyűs muzsikája</i> Spányi Miklós (zongora), Bozszay Balázs (hegedű) és Karasszon Dénes (gordonka) hangversenye 21.15 / Duna Tv <i>A berlini fal</i> (francia–német dokumentumfilm-sorozat, 2008) 1. rész 22.25 / m1 <i>Emelet</i> (magyar film, 2006) (94')	8.30 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26') 12.05 / Bartók rádió <i>Luzerni fesztivál 2009</i> A Berliini Filharmonikus Zenekar hangversenye 13.23 / Kossuth rádió <i>Néhány bejegyzés Márai Sán-dor naplójából</i> 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője – A Bach fiúk</i> Carl Philipp Emanuel Bach Berlinben 20.00 / HBO <i>Delta</i> (magyar filmdráma) (91') 21.00 / PAX <i>Lehulló lepel.</i> In memoriam dr. Fabinyi Tibor 1.30 / TV2 <i>A rózsza énekei</i> (magyar film, 2002) (98')	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórája 17.00 / PAX <i>Hét szó az emberért</i> (multimédiás passió) 20.10 / m1 <i>Falun</i> (francia film, 2008) (57') 21.00 / Duna II. Autonómia <i>A pokol</i> (francia–olasz–belga–japán filmdráma, 2005) (102') 22.20 / Duna Tv <i>Megátkozott tenger</i> (kuvaiti játékfilm) (95') 23.00 / Bartók rádió <i>Éjszakai dzsesszklub.</i> Magyar dzsesszlemezűdonságok 23.05 / TV2 <i>Lélektől lélekig</i> (angol–fran-cia film, 2005) (113')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
7.00 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) 13.25 / Bartók rádió <i>XII. budapesti nemzetközi kórusverseny 2009</i> Traverse város énekkara (USA) és a New Dublin Voi-ces (Írország) énekel 14.20 / RTL Klub <i>Túlélők háza</i> (angol film, 2003) (95') 19.40 / Kossuth rádió <i>Kodály Zoltán népdalfeldol-gozásaiból</i> 20.00 / Filmmúzeum <i>Pacsirta</i> (fekete-fehér magyar filmdráma, 1963) (93') 21.10 / Duna Tv <i>Ítélet</i> (magyar játékfilm, 1970) (90') 21.30 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Berlioz: Te Deum	5.45 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Bach: 82. kantáta – Ich habe genug 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője – A Bach fiúk</i> Johann Christian Bach – ze-nekari művek és oratóriumok 18.45 / Duna II. Autonómia <i>Hetedhétország</i> Benedek Elek mesemondó-verseny 19.35 / Bartók rádió <i>Klasszikusok pénteken</i> Haydn: B-dúr szinfonia concertante Haydn: C-dúr (Üstdob) mise 21.25 / TV2 <i>A minden6ó</i> (amerikai vígjáték, 2003) (92')	12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Egyetemi lelkészségek (26') 13.38 / Bartók rádió <i>Ötszáz éve született Kálvin János</i> 20. rész Claude Goudimel-feldolgozások 15.15 / PAX <i>Templomok</i> (ismertterjesztő rövidfilm) 15.40 / m1 <i>„Az én keresztem: írni”</i> Portréfilm Utassy József költőről 19.05 / Bartók rádió <i>Az MR3–Bartók rádió orszá-gos Haydn- és Mendelssohn-zongoraversenye 2009</i> Középdöntő 22.05 / m2 <i>Szarajevó kávéház</i> (magyar tévéfilm, 1995) (93')	10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése a debreceni refor-mátus nagytemplomból</i> Igét hirdet: Bölcskei Gusztáv püspök 10.25 / Duna Tv <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor) 10.55 / m1 <i>Egyházi naptár</i> 11.10 / m1 <i>Református magazin</i> 11.35 / m1 <i>Református ifjúsági műsor</i> 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) (26') 20.04 / Kossuth rádió <i>Pogány tűz</i> Kodolányi János drámájának rádióváltozata 22.20 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> João Bomtempo: Rekviem

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők:** Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóhádi Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató. Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölnetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

